

SAMRÅD
NORMALT PLANFÖRFARANDE

2013-09-05

Detaljplan för Brunna handelsområde (del av Träkvista 1:7 m fl) på Ekerö i Ekerö kommun, Stockholms län (dnr PLAN.2011.31)

Stadsarkitektkontoret i Ekerö kommun har fått i uppdrag att en detaljplan för Brunna handelsområde. Syftet med planläggningen är att möjliggöra för ytterligare handelsetablering längs östra delen av Älvnäsvägen. Den föreslagna verksamheten är tänkt att utgöra ett komplement till befintlig handel och utgöras att handel med varor som kräver större butikslokaler. Ett genomförande av detaljplanen bedöms inte innebära risk för betydande miljöpåverkan.

Ett planförslag har nu upprättats och skickas nu ut på samråd till berörda fastighetsägare (sakägare) och instanser. Under remisstiden, 10 september– 8 oktober 2013, finns planhandlingarna att ta del av på biblioteket i Ekerö centrum, på stadsarkitektkontoret samt på kommunens hemsida www.ekero.se/detaljplaner. **Ett samrådsmöte kommer att hållas i Ekerö kommunhus, den 23 september klockan 18:30.** Detta är det näst sista tillfället då det går att lämna synpunkter på detaljplanen.

Skriftliga synpunkter ska ha inkommit senast 8 oktober 2013, till Ekerö kommun, Stadsarkitektkontoret, Box 205, 178 23 Ekerö. Synpunkter kan även skickas med e-post till stadsarkitektkontoret@ekero.se.

De fastighetsägare som tagit emot handlingar ska informera eventuella hyresgäster och arrendatorer.

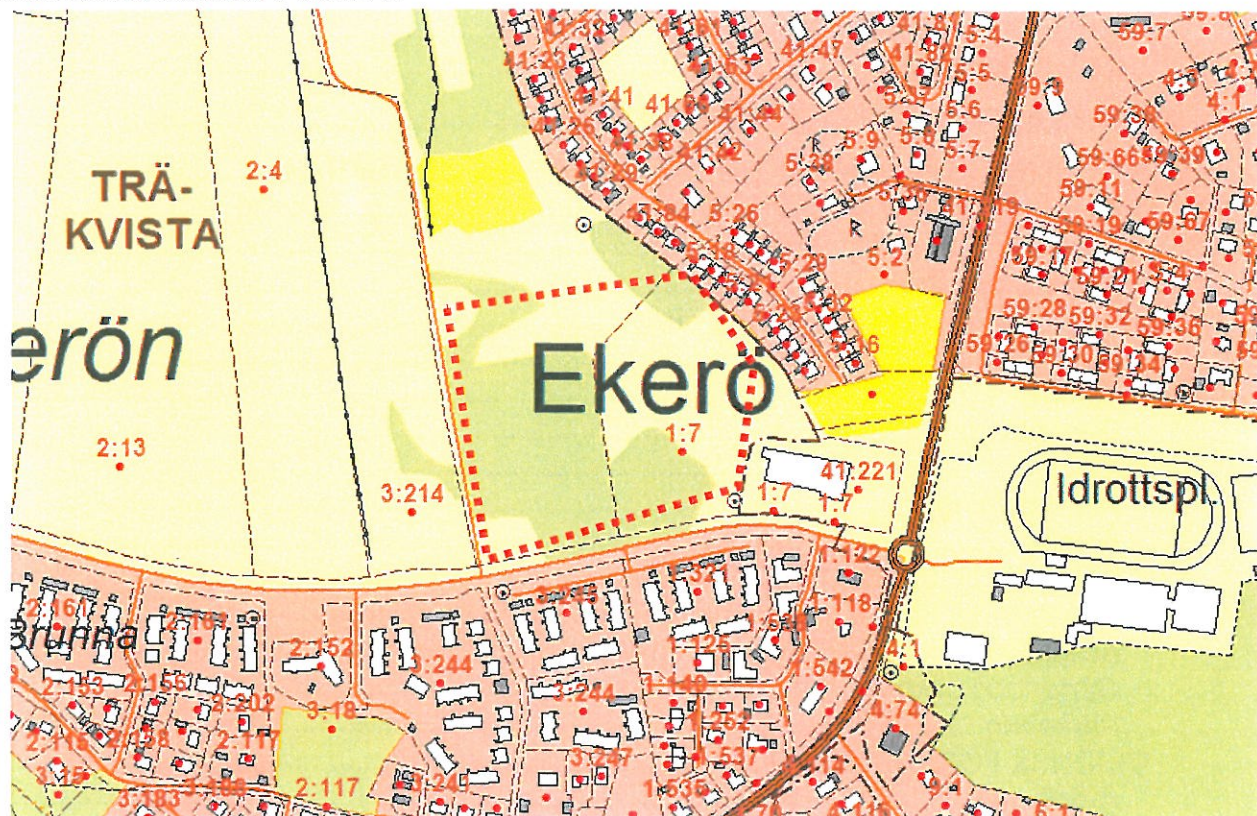
Den som vill ha ytterligare upplysningar eller vill diskutera detaljplanen kan ringa till stadsarkitektkontoret, planarkitekt Alexander Fagerlund, tel 08-560 393 85

Med vänlig hälsning

Alexander Fagerlund
Planarkitekt

Detaljplan för Brunna handelsområde (del av Träkvista 1:7 m fl) på Ekerö i Ekerö kommun, Stockholms län dnr 2011.31.214

PLANBESKRIVNING

Karta med ungefärligt planområdet inritat med streckad linje

Handlingar

Till denna detaljplan hör:

- Plankarta med bestämmelser
- Planbeskrivning, denna handling
- Illustrationsplan

INLEDNING	3
BAKGRUND	3
SYFTE	3
HUVUDDRAG	3
PLANDATA	3
ÖVERGRIPANDE BESKRIVNING AV PLANOMRÅDET OCH OMGIVNINGEN	3
FÖRENLIGHET MED 3-5 KAP MILJÖBALKEN	3
TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN	4
Regional utvecklingsplan	4
Översiktsplanen	4
Detaljplan	5
Vattenskyddsområde	6
Kulturvärden	6
FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRSLAG	6
FRAMTIDA MARKANVÄNDNING I BRUNNA OCH ÄLVNÄS	6
Älvnäsvägen och förbifart Älvnäs	6
Bostäder och verksamheter	7
Rekreatiionsstråk	7
SERVICE OCH VERKSAMHETER	8
Förutsättningar	8
Förslag	8
Gestaltning	8
NATUR	9
Förutsättningar	9
Förslag	10
TRAFIK OCH KOMMUNIKATIONER	11
Gator	11
Kollektivtrafik	12
Gång- och cykelvägnät	12
Parkering	12
TEKNISK FÖRSÖRJNING	12
Avfall	12
El/värme/energieffektivitet	12
Dagvatten	13
Vatten och avlopp (VA)	14
MARK	14
Geologi	14
Radon	14
STÖRNINGSSKYDD	14
KONSEKVENSER	15
MILJÖBEDÖMNING, MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING	15
ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER	15
HUVUDMANNASKAP	15
GENOMFÖRANDETID	15
MEDVERKANDE	15

INLEDNING

BAKGRUND

Fastighetsägaren till Träkvista 1:7 inkom den 17 november 2011 med begäran om planbesked. Önskemålet var då att delar av fastigheterna Träkvista 1:7 och Träkvista 3:213 ska kunna bebyggas med handel på två tomter om totalt ca 16 000 kvadratmeter.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade den 21 februari 2012 att ge besked att kommunen avser att inleda en planläggning. I beslutet angavs att erforderligt antal parkeringsplatser ska tillskapas mellan Lidl och den nyttillkommande bebyggelsen, för att tillgodose de framtida behoven vid Träkvistavallen.

SYFTE

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra för ytterligare handelsetablering längs östra delen av Älvnäsvägen.

HUVUDDRAG

Cirka 4000 kvadratmeter handel tillkommer i 2-4 butiker på fastigheterna Träkvista 1:7 och Träkvista 3:213. Det dike som idag går genom planområdet avses flyttas något norrut. Naturmark norr om verksamheterna säkerställs genom att den detaljplanläggs som naturmark.

Detaljplanen handläggs enligt PBL 2010:900.

PLANDATA

Planområdet ligger i Träkvista, centralt på Ekerö. Planområdet är ca 2 hektar och omfattar delar av fastigheterna Träkvista 1:7, 3:18, 3:213 och Närlunda 41:221.

Området avgränsas av Älvnäsvägen i söder, en gång- och cykelväg i väster, ett grönområde i norr och gränsar till matvarubutiken Lidl i öster.

ÖVERGRIPANDE BESKRIVNING AV PLANOMRÅDET OCH OMGIVNINGEN

Marken är idag obebyggd. Området har tidigare använts som öppen betesmark och som handelsträdgård. En stor del av växtligheten inom området är rester från den senare verksamheten.

Direkt i öster byggdes i mitten 00-talet en matvarubutik. I söder ligger Brunnaområdets låga radhusbebyggelse och i norr kedjehus utmed Växthusvägen.

FÖRENLIGHET MED 3-5 KAP MILJÖBALKEN

Med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns omfattas Mälaren med öar och strandområden i sin helhet av riksintresse enligt 4 kap MB. Inom detta riksintresse ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Det rörliga friluftslivets intressen bedöms inte påverkas negativt.

Nivåerna för luftkvalitet på platsen ligger under miljökvalitetsnormer (5 kap miljöbalken) för luftkvalitet och planen riskerar inte att leda till någon större förändring av luftkvaliteten.

Genomförandet av planförslaget bedöms inte påverka gällande miljökvalitetsnormer för vatten.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Regional utvecklingsplan

Den regionala grönstrukturen är de gröna kilarna som sträcker sig in mot Stockholms centrala delar från omgivande landsbygd. Betydande delar av Ekerö och Munsö, Kärnsön samt nästan hela Lovö tillhör Ekerökilen. De är dock inte enbart viktiga för Ekeröbornas rekreative behov utan även för Stockholms och för regionens biologiska mångfald.

I RUFS 2010 (Regional utvecklingsplan) anges att grönstrukturens smala partier, i ett regionalt perspektiv, är avgörande för att de gröna kilarna ska uppfattas och fungera som stora sammanhängande grönområden. Mellan Ekerö och Malmvik/Lövön är ett sådant grönt svagt samband av Klass 1 redovisat, vilket innebär att det är prioriterat i ett regionalt perspektiv. Klass 1 är områden som har ett strategiskt läge i anslutning till en starkt växande bebyggelse och/eller som genomkorsas av en befintlig eller planerad väg med stor barriäreffekt. De svaga sambanden är strategiska partier som är viktiga att bevara och utveckla. Om sambanden byggs bort, bryts kilen upp i mindre, separata delar och kilens funktioner som sammanhängande områden går därmed förlorad.

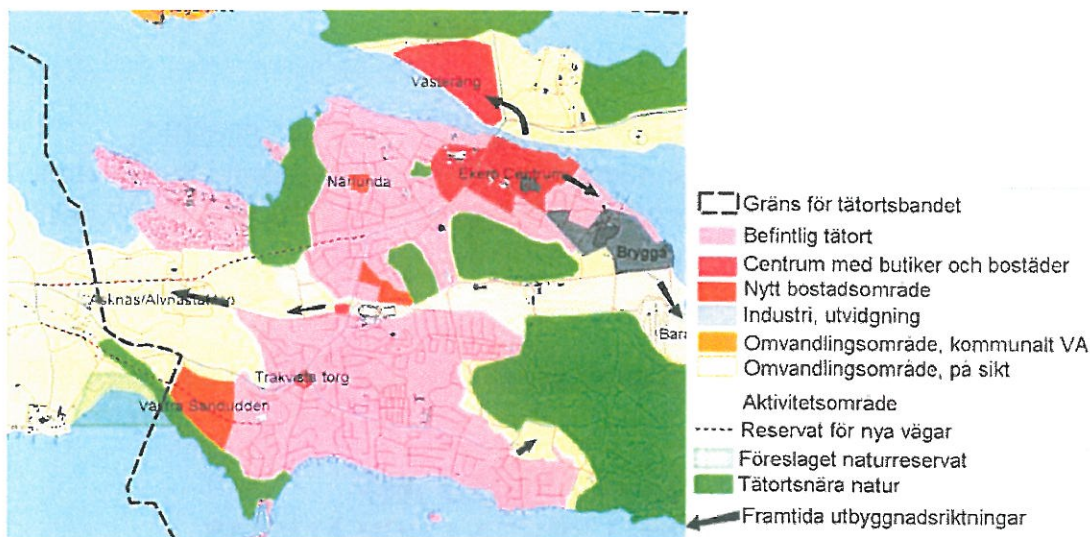
Utdrag ur RUFS 2010 – markområdet enligt ansökan markerat med ring.

Översiktsplanen

I översiktsplanen markeras utredningsområdet med pilar som illustrerar framtida utbyggnadsriktningar. Delar av Ekebyhovsdalen och den öppna marken mellan Närlunda och Älvnäs är utpekade som aktivitetsområde där en utveckling bör kunna ske och ändå kunna bibehålla det öppna landskapet.

Översiktsplanen anger att särskilt intressanta områden för utbyggnad med bostäder under perioden 2016-2030 bedöms vara bland annat Brunna gårde. Utrymme för en framtida skola – aktuellt först efter år 2015 - bör på sikt reserveras i Brunnaområdet (ÖP s 102).

I översiktsplanen redovisas mer långsiktiga markreserver som vid behov helt eller delvis ska kunna planeras och tas i anspråk för etablering av verksamheter. Exempel på sådana områden är bland annat norra Asknäs/Älvnästäkten (ÖP s 61).

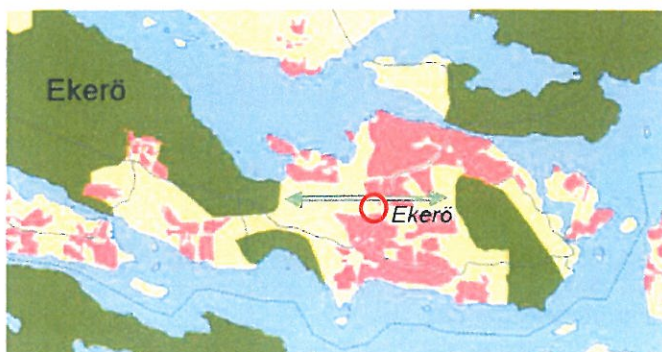

Utdrag ur översiktsplanen s 125

Utdrag ur översiktsplanen s 60.

Ekebyhovsdalen mellan Ekerökilen och Jungfrusundsåsen är utpekad som svag länk i översiktsplanen. Ekebyhovsdalen ska bibehålla sin karaktär som öppet och särskiljande landskapselement mellan Tappström – Bryggå – Ekebyhov – Närlunda och Gällstaö – Barrudden – Träkvista – Älvnäs. (ÖP s 104)

Utdrag ur Översiktsplanen sid 25. Markområdet enligt ansökan markerat med ring.

Detaljplan

Området är till viss del detaljplanlagt i sin östra del och för Älvnäsvägen. Den del av detaljplanen i öst som ligger inom fastigheten Närlunda 41:221 är planlagd för handelsändamål, marken inom Träkvista 1:7 är planlagd som transformatorstation (DP 167, laga kraft 2005-02-03). Den del av Älvnäsvägen som ligger inom planområdet är planlagd som huvudgata (DP 103, laga kraft 1990-07-20 och DP 167).

Vattenskyddsområde

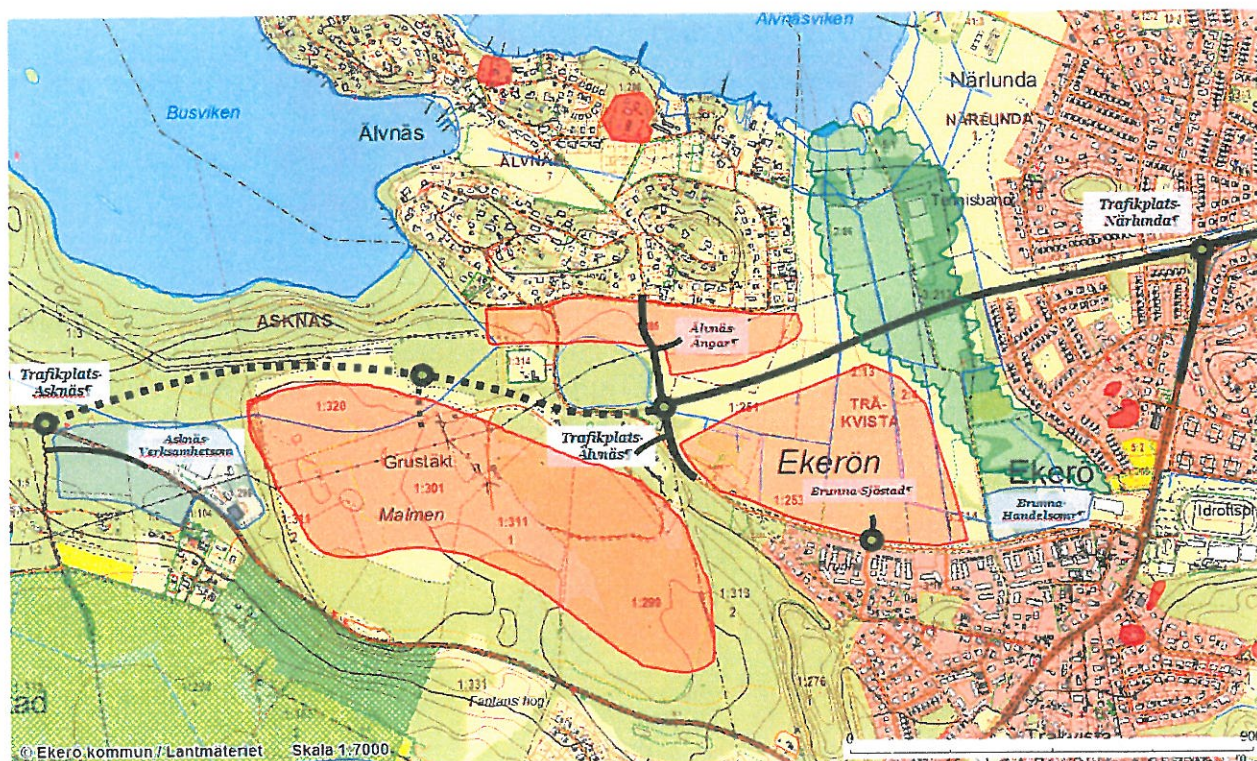
Planområdet ligger inom vattenskyddsområde för östra Mälaren. Särskilda skyddsföreskrifter har tagits fram i samverkan mellan Länsstyrelsen i Stockholms län, Stockholm vatten, Norrvatten och Ekerö kommun. Den aktuella marken ligger inom den sekundära skyddszonen.

Kulturvärden

Inom området finns inga kända fornlämningar eller övriga kulturvärden av särskilt intresse.

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRSLAG FRAMTIDA MARKANVÄNDNING I BRUNNA OCH ÄLVNÄS

För att sätta aktuellt projekt i ett sammanhang redovisas här en schematisk idéskiss över utvecklingen av Brunna och Älvnäs. Idéskissen har sin utgångspunkt i kommunens översiktsplan och ska ses som en konkretisering av de idéer som presenteras där.

Idéskiss över framtida markanvändning i Brunna och Älvnäs

Älvnäsvägen och förbifart Älvnäs

I översiktsplanen för Ekerö kommun finns ett vägreservat utpekad som utgår från korsningen Närlundavägen/Ekerövägen och fortsätter mot Askås, via det som i idéskissen benämns som "trafikplats Älvnäs". Syftet med en sådan väganslutning är att skapa en genare och snabbare anslutning för de som bor på västra Ekerö, Munsö och Adelsö samtidigt som genomfartstrafik genom Träkvista kan undvikas.

Som ett alternativ till den nya vägen mellan Närlundavägen/Ekerövägen och "trafikplats Älvnäs" har en uppgradering av Älvnäsvägen studerats. Detta skulle innebära att Älvnäsvägen skulle ges en ökad kapacitet och bli huvudväg för

genomfartstrafiken som nämns ovan. Trafiken skulle således ledas från korsningen Ekerövägen/Älvnäsvägen upp till "trafikplats Älvnäs" för att sedan ansluta till den väg som illustreras med streckad linje och går vidare mot Trafikplats Asknäs. Fördelen med detta förslag är främst att befintlig infrastruktur utnyttjas och att nya naturingrepp hålls nere.

Oavsett vilket alternativ som väljs innebär en ny/förbättrad väg nya möjliga trafikplatser och angöringar till utveckling av befintliga och nya bostads- och verksamhetsområden.

Bostäder och verksamheter

I Brunna och Älvnäs pekas tre större, sammanhängande områden ut för framtida bostadsbebyggelse: nuvarande grustäkten i Älvnäs, Älvnäs ängar och Brunna sjöstad.

Bostadsbebyggelse i dessa tre områden, samt den förtätning som skett i Älvnäs skapar på sikt underlag för en ny förskola samt en ny grundskola. Denna kommer att ha upptagningsområde från flera olika områden och bör därför ligga strategiskt till, förslagsvis i närheten av trafikplats Älvnäs.

I Asknäs finns befintliga bostäder och verksamheter. Ett riksintresse för kulturmiljö föreligger i området då det ligger i anslutning till en värdekärna Vilken?????). Önskemål från fastighetsägare finns om utveckling med bostäder och utrymme för nya verksamhetslokaler bör tillskapas.

Det nu aktuella området, Brunna handelsområde, avslutas i och med detta planarbete. Det intrång som sker i naturmark anses av kommunen som acceptabelt med hänsyn till lokala naturvärden och den bebyggelse som redan idag finns i den direkta närheten. Däremot ska handelsområdet inte fortsätta ytterligare norrut och ett visst avstånd bör upprätthållas mot Brunna sjöstad.

Rekreatiionsstråk

I översiktsplanen för Ekerö kommun, antagen 2005, är marken direkt norr om planområdet utpekad som aktivitetsområde och vidare norrut som tätortsnära natur och aktivitetsområde. Öster om Ekerövägen, i Ekebyhovsdalen, finns ett stråk som utgör ett större aktivitetsområde med bland annat skidbacke, ridskola, motions-/skidspår, naturspår, tennishall, Träkvista idrottsplats och en del av sjöscouternas verksamhet.

Med tanke på den trånga passagen norr om befintliga och föreslagna verksamheter längs Älvnäsvägen, och dess funktion som spridningskorridor och rekreatiionsstråk är det inte lämpligt att denna yta byggs igen. Av den anledningen är tanken att marken direkt norr om de verksamhetsytor som nu detaljplanläggs ska planläggas som naturmark.

Området norr om verksamheterna upp mot Älvnäsviden bör således användas för rekreation och aktiviteter som inte medför någon större bebyggelse. Däremot kan mindre bebyggelse och anläggningar vara lämpliga i området. Hur aktivitetsområdet ska avgränsas västerut bör i detalj studeras vid framtida planläggning.

Gång- och cykelvägnät

En gång- och cykelväg går idag från Älvnäsvägen, direkt väster om planområdet, norrut mot Älvnäsviden. Vägen är idag välanvänd och utgör del av ett gång- och cykelstråk som är en del av Ekebyhovsdalen och det aktivitetsområde som beskrivits

ovan. Även framgent är det viktigt att en förbindelse mellan bostäderna söder om Älvnäsvägen och Ekebyhovsdalen finns norrut mot Närlunda och Älvnäs.

Även i öst-västlig riktning bör gång- och cykelstråk anläggas. Antingen parallellt med en ny väg, eller enskilt. Vid anläggande av cykelbanor ska raka och gena stråk eftersträvas. Målpunkter, såsom ny skola, ska förse med goda gång- och cykelförbindelser.

SERVICE OCH VERKSAMHETER

Förutsättningar

Planområdet ligger direkt invid en matvarubutik och cirka 500 meter söder om planområdet ligger Träkvista torg med matvarubutik, pizzeria och andra mindre butiker och verksamheter.

Förslag

Syftet är att tillskapa mark för handel med skrymmande varor. Med hänsyn till Träkvista torgs närhet är det önskvärt att småskalig handel och service istället ska lokaliseras dit. Inom planområdet ska istället sådan handel finnas som av utrymmesmässiga eller andra skäl inte är lämpliga att placera vid Träkvista torg eller Ekerö centrum. Med hänsyn till andra matvarubutiker på Ekerö har inte heller en matvarubutik ansetts lämplig i planområdet. Av det skälet har de tillkommande verksamhetstomterna getts användningen H_1 ; *Handel, ej detaljhandel med livsmedel*.

Enligt Plan- och bygglag (2010:900) 4 kap 37 § får en detaljplan få innebära en närmare reglering av möjligheterna att bedriva handel endast om det finns skäl av betydande vikt för det. I det här fallet är det särskilda skälet vad som anges i Ekerö kommuns översiktsplan, antagen kommunfullmäktige år 2005, på sida 99. Där anges att kommunen ska verka för ett bättre centrum vid Träkvista torg. Med utgångspunkt i argumentationen i stycket ovan ska detta anses som ett sådant skäl att en precisering av användningen är lämplig.

Butiker som bedriver handel med skrymmande varor är generellt sett stora till ytan, vilket är anledningen till att bestämmelser som reglerar minsta butikyta och antalet entréer har införts.

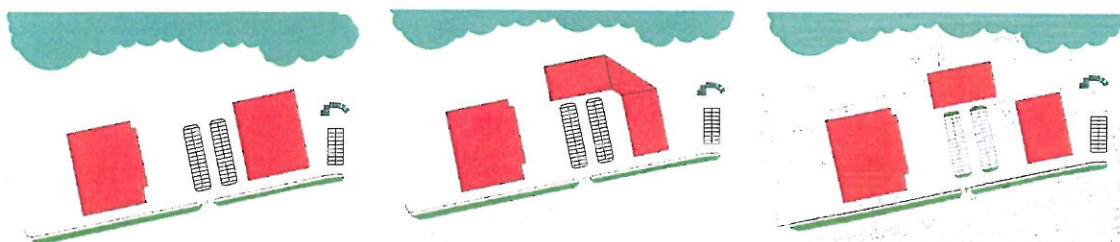
För Närlunda 1:221, där användningen tidigare varit *Handel*, gäller detta även framöver och ges därför bestämmelsen H_2 ; *Handel*.

Gestaltning

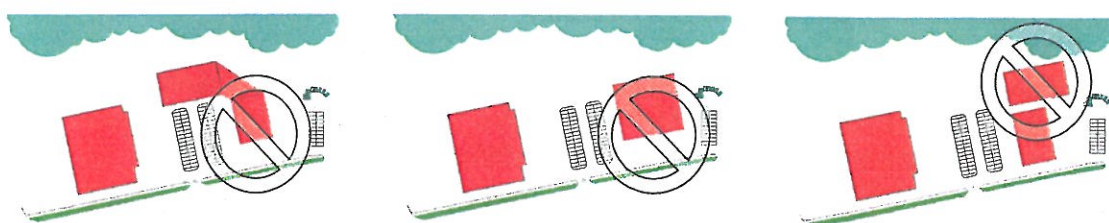
Byggnadernas placering i förhållande till Älvnäsvägen är viktig för områdets gestaltning. Huvudbyggnaderna ska ligga nära vägen och parkeringsytorna ska i huvudsak finnas mellan byggnaderna. För att skapa en flexibilitet i planbestämmelserna som inte helt låser byggnadernas utformning och placering har följande bestämmelse p införts:

Huvudbyggnader väster och öster om egenskapsområde för parkering skall placeras utefter förgårdslinje mot Älvnäsvägen. Huvudbyggnad som är placerad norr om egenskapsområde mot parkering ska placeras utefter egenskapsgräns mot parkering.

Huvudbyggnad som är placerad både norr om egenskapsområde för parkering, och öst/väst om detsamma, ska placeras utefter förgårdsmark mot Älvnäsvägen och minst en egenskapslinje mot egenskapsområde för parkering.

Exempel på en planenlig utformning

Exempel på icke planenlig utformning (ej i linje mot Älvnäsvägen i de två första och i den tredje gränsar inte den norra byggnaden mot egenskapsområdet mot parkering).

Faluröda byggnader med vita detaljer blir snabbt avlästa och sorterade som hemmahörande i landskapet. Intrycket av byggnadernas långa fasader kan varieras med tvärgående mönster i fasaden. Även gråa byggnader i trä kan smälta in i landskapet väl. För att ytterligare säkra en god gestaltning har bestämmelser om tak, fasadmateriell och fasadfärg därför införts. Dessa anger att fasader ska uppföras i trä och målas gråa eller röda och att tak ska uppföras som sadeltak. Byggnaderna är tänkta att ha en högsta byggnadshöjd om 6,5 meter och två våningar får uppföras, detta för att skapa möjlighet till kontor, sammanträdesrumm med mera på övervåningen.

NATUR

Förutsättningar

Ekerökilens svagaste länk ligger i det aktuella området, där en starkt växande bebyggelse och infrastruktur kan inverka på kilens möjlighet att uppfattas och fungera som ett stort sammanhängande grönområde.

Ekebyhovsdalen pekas i flera styrdokument ut som betydelsefull och viktig att skydda. I översiktplanen beskrivs dalen mellan Ekerökilen och Jungfrusundsåsen som en svag länk, då ambitionen är att Ekebyhovsdalen ska bibehålla sin karaktär som öppet och särskiljande landskapselement mellan Gällstaö – Barrudden - Träkvista - Älvnäs och Tappström - Brygga - Ekebyhov - Närlunda.

Det område som föreslås för exploatering är en del av en nedlagd handelsträdgård som sträcker sig från Älvnäsvägen i söder mot Älvnäsviken i Mälaren i norr. Idag är det länge sedan handelsträdgården upphörde och kvarstående kulturväxter bildartillsammans med självsådd vegetation en djungel som bitvis är närmast oframkomlig. De tydligaste spåren av verksamheten utgör planterade rader av popplar, gran och tuja där avsikten var att skapa lä på slätten.

Den västra delen av området som föreslås exploateras består främst av igenvuxen vegetation från plantskolan. I områdets östra del är vegetationen glesare, till största del bevuxet med låga växter och gräs. Gräsmarken skärs av genom ett flackt vassövervuxet vattendrag som fortsätter in i skogen och genom hela planområdet. Marken i det aktuella området är övervägande fuktig och bitvis blöt, närmast kärrartad. Friskaremark finns i östra delen av området.

Förslag

I samband med detaljplanläggningen har en landskapsanalys tagits fram för att skapa underlag till placering av byggnader och bevarande och nyplantering av träd och annan växtlighet. Detta stycke är endast en sammanfattning av texten och de föreslagna åtgärder som framkommer där, för att se resonemangen i sin helhet rekommenderas att läsa analysen i sin helhet.

Dalgångens sträckning har förlorat en stor del av den öppenhet och läsbarhet som utmärkte landskapet fram till slutet av 1900-talet på ett sånt sätt att den nya bebyggelsen inte kan sägas utgöra någon huvudsaklig begränsning av kulturlandskapets tydlighet, men kan bli ett avgörande steg i bebyggelseutvecklingens avskärande effekt på det historiska landskapet. Det avgörande steget mot en förändring av landskapsbilden togs dock vid etableringen av matvarubutiken öster om det nu aktuella planområdet.

Den föreslagna exploateringen kommer troligen ha begränsade negativa konsekvenser på den lokala rekreationen, om inte åtgärder vidtas för att motverka detta. Den centrala delen av skogsområdet som tas bort är den mest igenvuxna delen av handelsträdgården. Här finns värden i den rika artförekomsten av uppvuxna blommande och bärande kulturväxter, men det är ett värde som är otillgängligt genom att skogen och buskagen är så igenväxta. Konsekvenserna av exploateringen är därför snarast att betrakta som förlorade potentiella värden.

Den sammanvägda bedömningen från kommunen är att intrånget i naturvärden bör betraktas som begränsade ur ett ekologiskt perspektiv. Samtidigt bedömer kommunen att de viktigaste rekreationsstråken ligger i planområdets norra del, som nu säkerställs som naturmark.

Gällande bevarande och nyplantering av vegetation, avgränsas G/C-vägen visuellt från den nya bebyggelsen tack vare vegetationen, vilket ger en estetiskt mer tilltalande cykelsträcka, samt fungerar som klimatutjämnare. Värdefulla björkar finns på ett avstånd upp till 16 meter. I landskapsanalysen nämns att bebyggelsen uppfattas betydligt mer vid ett avstånd på 10 meter än 20 meter. Detaljplanens intention är dock inte att bebyggelsen ska ligga direkt i fastighetsgräns, utan bör istället ligga något indragen. Planförslaget har utformats så att vegetation sparas i en remsa, cirka 20 meter bred, längs cykelvägen för att skydda dessa värden, men gränsdragningen mellan natur och fastighetsmark ska studeras vidare till utställningen.

En del av den aktuella vegetationsremsan är redan idag glest bevuxet, men i den norra delen kan en dunge av balsampoppel sparas som ger en viss höjd och kan ses ovanför husens tak för att ta ner byggnadernas skala. Även så mycket som möjligt av hagtornsdungarna ska bevaras. Bevarandet i kombination med viss nyplantering skapar en tydlig korridor mellan handelsverksamheten och cykelvägen och döljer på så sätt den nytillkommande bebyggelsen från väster och norr.

En viss kvalitetsförädling av det kvarvarande dalstråket är att rekommendera, bland annat genom att tillföra ny vegetation som kan dölja fasader och staket, framförallt på bebyggelsens baksida.

Allmänna passager genom planområdet mot naturområdet bakom bör finnas för att på så vis minska barriäreffekten. Parkeringsytor kan planteras med fruktträd. Detta är en lösning som både kan anknyta till tidigare verksamheter, och östra Ekerös kulturlandskap. Genom att träden inte skymmer skyltar och fasader överensstämmer det även med handelsverksamhetens gestaltningsidéer.

Förslag till framtida grönstruktur inom området.

All naturmark inom planområdet föreslås överföras till kommunal fastighet utan ersättning. Det påverkar fastigheterna Träkvista 1:7 och 3:213 som avstår ca 12 600 kvadratmeter respektive ca 11 400 kvadratmeter naturmark till Närlunda 41:219, som ägs av Ekerö kommun.

TRAFIK OCH KOMMUNIKATIONER

Gator

Med hänsyn till vad som nämnts om framtida vägutbyggnader, och då främst en uppgradering av Älvnäs vägen för att skapa en förbifart, ska antalet direktutfarter mot Älvnäs vägen hållas nere i så stor utsträckning som möjligt. Av den anledningen har endast två nya in- och utfarter beviljats i detaljplanen.

Den västra är i huvudsak tänkt att användas för angörande lastbilar. Den mittersta är tänkt att användas som in- och utfart till den gemensamma parkeringsytan i handelsområdet. Den skapar, tillsammans med infarten till bostäderna längs

Käpplandsvägen, en ny fyrvägsskorsning. Detta är ur trafiksäkerhetssynpunkt att föredra framför tätt återkommande förskjutna trevägsskorsningar.

Den östra infarten till området och den allmänna parkeringsplatsen är tänkt att samordnas med den västra infarten till Närlunda 41:221. En egenskapsbestämmelse införs som anger att marken skall vara tillgänglig för utfart från angränsande fastigheter. Detta innebär att ett servitut kommer att inrättas som belastar Närlunda 41:221.

Kollektivtrafik

Direkt väster om planområdet, på Älvnäsvägen, finns en busshållplats som idag trafikeras av buss 305 till Brommaplan och buss 342 till Jungfrusund. Cirka 150 meter öster om planområdet, på Ekerövägen, finns en busshållplats som trafikeras av ett stort antal busslinjer, däribland stombuss 177 till Mörby station.

Gång- och cykelvägnät

Idag finns en gång- och cykelbana på södra sidan av Älvnäsvägen. En gång- och cykelväg går även direkt väster om planområdet mot Älvnäsviken. För att säkerställa att de som inte färdas med bil ska kunna ta sig på ett tryggt sätt mellan de ovan nämnda busshållplatserna och butiksområdet, samt inom handelsområdet, ska en trottoar anläggas på den norra sidan av Älvnäsvägen.

För att underlätta för passage över Älvnäsvägen ska även en trafiksäker passage anläggas.

Parkering

En gemensam parkeringsplats införs centralt i handelsområdet. Denna är tänkt att inrättas som en gemensamhetsanläggning. Ytterligare parkeringsplatser kan placeras runt om i området. Den gemensamma parkeringsplatsen inrymmer 60 parkeringsplatser och därutöver finns utrymme för minst 20 parkeringsplatser. Detta innebär att ett parkeringstal på 20 parkeringsplatser/1000 kvadratmeter handel uppnås.

I den östra delen av planområdet föreslås en allmän parkering där även en återvinningsstation får uppföras. Syftet med denna är att det ska vara möjligt att flytta återvinningsstation från parkeringen vid Träkvistavallen för att på så vis frigöra infartsparkeringsplatser. Samtidigt kan ytterligare infartsparkeringsplatser tillskapas även inom planområdet.

TEKNISK FÖRSÖRJNING

Avfall

Verksamheterna ska försörjas med kommunal sophämtning. I planområdets östra del, mellan nuvarande matvarubutik och tillkommande verksamheter föreslås en återvinningsstation uppföras.

El/värme/energieffektivitet

Inom området finns en transformatorstation som är planlagd som just transformatorstation sedan tidigare.

Dagvatten

I samband med detaljplanläggningen har en dagvattenutredning tagits fram för att utreda hur befintligt dike ska flyttas och hur tillkommande dagvatten ska hanteras. Detta stycke är endast en sammanfattning av texten och de föreslagna åtgärder som framkommer där, för att se resonemangen i sin helhet rekommenderas att läsa utredningen i sin helhet.

Den direkta recipienten är Långtarmen, en del av Mälaren, vilken idag har god ekologisk och kemisk status. Enligt de miljökvalitetsnormer som finns för vattenförekomsten gäller dock att:

- Kvaliteten (statusen) inte ska försämrats.
- Halterna kvicksilver inte bör öka.

Diket som går genom planområdet kommer att behöva ledas om då fastigheterna bebyggs. Men även efter omledningen bör diket ansluta till befintlig 600 mm trumma vid gång- och cykelvägen. För att åstadkomma rätt lutning till diket kommer marknivån i norra delen av planområdet behöva höjas något. Diket genom planområdet finns inte registrerat hos Länsstyrelsen som något markavvattningsföretag.

Den markavvattning som finns registrerat på fastigheten är ett täckdike. Enligt Länsstyrelsen innebär det att kommunen endast behöver stämma av med fastighetsägarna gällande förändringar i diket.

För att hantera det vatten som kommer från tillkommande hårdgjorda ytor samt behålla områdets funktion för det vatten som rinner genom diket krävs åtgärder. I figuren på nästkommande sida visas i en planskiss hur diket kan ledas om i norra delen av området (grön), yta för fördröjningsmagasin (grön skivad), möjliga ytor för fördröjning (krossdiken, blåa), placering av oljeavskiljare samt dikesanvisning mot vägen.

Förslagen dagvattenhantering

Dikesanvisningen mot Älvnäsvägen är en befintlig hantering. Det är lämpligt att dess funktion behålls för att avvattna delar av vägen. Dels för att undvika att den ytliga avrinning sker in mot fastigheten och dels för att nyttja den befintliga trumman som leder vattnet från dikesanvisningen till diket på andra sidan gång- och cykelstråket.

För de omkring hundra parkeringsplatser som skapas på planområdet krävs att dagvattnet genomgår rening innan det släpps ut i diket. Av den anledningen kommer oljeavskiljare finnas i området.

För att skapa fördröjning inom fastigheten ska fördröjningsåtgärder vidtas inom fastigheten. Dessa ska ske genom fördröjningsstråk såsom parkeringsytor med svackdiken som exempelvis är täckta med rastersten. Permeabla ytor såsom rastersten, permeabel asfalt eller grus kan även användas för att öka fördröjning och rening. Permeabla ytor kräver att möjlighet att infiltrera vatten genom de underliggande jordlagren finns alternativet att dränering under ytan. Även gröna tak kan vara aktuellt i området.

Alla omläggningar och anläggningar av diken och dammar inom planområdet bekostas av exploitören.

Vatten och avlopp (VA)

Genom planområdet går en kommunal spillvattenledning. Denna kommer att behöva flyttas vid genomförandet av detaljplanen. Flytt av ledning bekostas av exploitören .

MARK

Geologi

Ingen geoteknisk utredning har genomförts för det aktuella planområdet. En geoteknisk undersökning togs fram i samband med detaljplanläggningen av matvarubutiken direkt öster om planområdet. I denna anges att jorden utgörs överst av ett normalt 1-1,5 meter tjockt lager av fastare torrskorpelera som vilar på ett 10-11 meter tjockt lager av lös lera. Härunder följer ett 10-20 meter tjockt lager av fast friktionsjord, sannolikt sand och grus, som vilar på fast morän eller berg. Rekommendationen var i det fallet att bebyggelsen skulle grundläggas med pålar. Beroende på typ av pålar rekommenderades pållängder på 20-30 meter.

Med hänsyn till tidigare verksamheter (jordbruk och plantering) och att den framtida marken är att betrakta som mindre känslig markanvändning, är det rimligt att anta att inga föroreningar som föranleder krav på sanering finns i området.

Radon

Området är ett lågriskområde för radon.

STÖRNINGSSKYDD

För att säkerställa att inga omkringliggande bostäder störs av buller eller bländande ljus kommer visst vegetationsskydd uppföras. Vidare införs en bestämmelse , m, som anger att verksamheterna inte får vara störande för omkringliggande verksamheter.

KONSEKVENSER

MILJÖBEDÖMNING, MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Enligt plan- och bygglagen 5 kap 18 § ska en miljöbedömning upprättas om program eller planer kan medföra en betydande miljöpåverkan. Genomförandet bedöms inte innebära sådan betydande påverkan på miljön som fordrar en miljökonsekvensbeskrivning enligt plan- och bygglagen eller miljöbedömning enligt miljöbalken (Se separat behovsbedömning).

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER

HUVUDMANNASKAP

Kommunen föreslås vara huvudman för allmän platsmark inom planområdet.

GENOMFÖRANDETID

Genomförandetiden är 5 år från den dag planen vinner laga kraft.

MEDVERKANDE

Planhandlingarna har tagits fram av tjänstemän på Ekerö kommun i samarbete och diskussion med fastighetsägare inom planområdet. Utredningar som legat till grund för planhandlingarna har tagits fram av WSP och Sven A Hermelin landskapsarkitekter.

Stadsarkitektkontoret

Johan Andrade Hagland
Miljö- och stadsbyggnadschef

Alexander Fagerlund
Planarkitekt

Landskapsanalys

Brunna Handelsområde

del av Träkvista 1:7 och 3:213
Ekerö kommun

2013-08-23

Innehåll

Inledning	3
Bakgrund	4
Landskapet	4
Tätortsbandet	4
Läge och förutsättningar	5
Fornminnen	5
Grönstruktursamband	5
Aktivitetsområde	6
Platsen	7
Planerad bebyggelse	7
Kulturmiljö	9
Naturmiljö	13
Landskapet på östra Ekerö	15
Landskapets karaktär	15
Utredningsområdet	17
Konsekvensbedömning	19
Ny landskapsbild	19
Byggnadernas placering	22
Bedömning/ slutsatser	23
Konsekvensbegränsande åtgärder/ rekommendationer	24
Referenser	28
Bildkällor	28
Bilaga 1: Panoramabild	29

Inledning

Det föreslagna detaljplaneområdet ligger i Träkvista, där Ekerövägen möter Älvnäsvägen. Här har stadsarkitektkontoret fått i uppdrag att arbeta fram en ny detaljplan för fastigheterna Träkvista 1:7 och 3:214.

Ekerövägen som passerar området är den huvudsakliga vägen för att nå resten av Ekerön. I takt med ny bebyggelse och förtätning i Älvnäs kommer allt fler människor vika av västerut och passera förbi planområdet vilket ger ett förbättrat kommersiellt underlag. Det nya planområdet planeras ge plats för handelsverksamhet av typen byggvaruhandel.

Uppdrag

Denna landskapsanalys, som är en del av underlaget till detaljplanen, har som syfte att ge kunskap om särskilda naturvärden finns i området, och vilken påverkan exploateringen som föreslås har på angränsande aktivitetsområden och grönsstruktur.

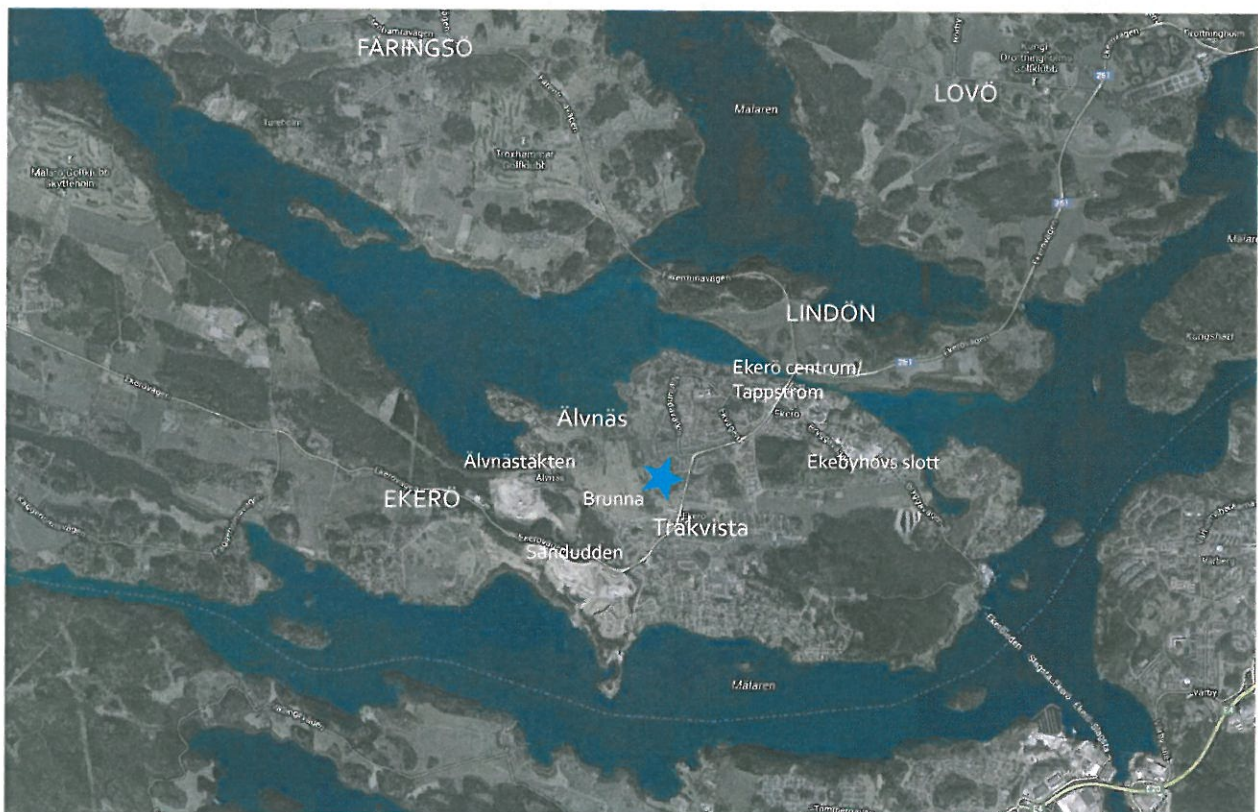
Uppdraget berör inte ekologiska spridningsvägar och naturpåverkan i en större skala utöver vad

som finns undersökt inom planområdet och dess närmaste omgivning.

Utredningsområdet består av det föreslagna planområdet och delar av den tidigare handelsträdgården, liksom miljöerna kring korsningen Älvnäsvägen/ Ekerövägen och angränsande områden som kan tänkas påverkas av den nya exploateringen.

Ett ytterligare mål med landskapsanalysen är att ge förslag på hur man kan begränsa konsekvenserna av den planerade exploateringen. Detta görs genom att i utredningen belysa gestaltning av Älvnäsvägen med byggnader och parkeringsytor, åtgärder för att bevara den kulturhistoriska strukturen, samt möjligheter att bevara högre vegetation och eventuell återplantering.

Dokumentet är upprättat på uppdrag av Ekerö kommun genom Annica Karlsson och Alexander Fagerlund, och har tagits fram av Patrik Tronde och Emma Falk på Sven A. Hermelin Landskapsarkitekter AB. Inventering av biologiska naturvärden har gjorts av Tomas Fasth på Pro Natura.

Bakgrund

Landskapet

Ekerö har trots det storstadsnära läget behållit en landsbygdskaraktär vilket även präglar bilden av kommunen hos kommuninvånarna och besökare, trots att man möter både tätortsbebyggelse och vidsträckta villaområden på öarna. Att utveckla Ekerö som kommun förutsätter att de urbana inslagen får ta plats, men det är samtidigt viktigt att värna områdets karaktäristiska landskap - Att bevara karaktären av natur- och kulturbild vilket framhålls som vision av Ekerö kommun.

Tätortsbandet

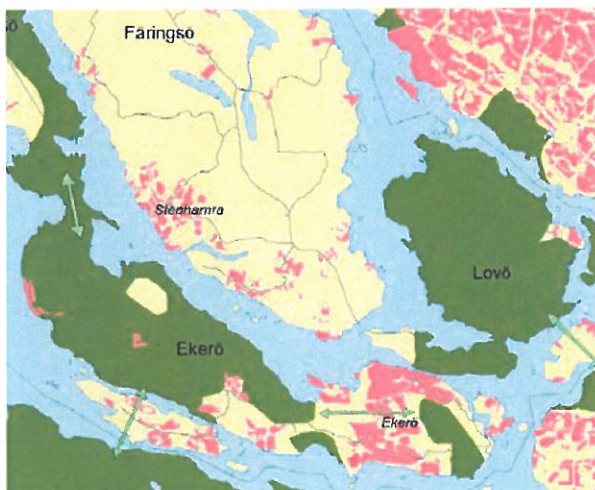
Utredningsområdet hör till det så kallade tätortsbandet som sträcker sig mellan Ekerö

centrum med Träkvista och Sandudden, via Västeräng och södra Färingsö till Stenhamra. I och med kommunens satsning på tätortsbandet koncentreras ny bebyggelse, vilket ger bättre förutsättningar för utveckling av kollektivtrafik och annan service. Samtidigt ska landsbygdskaraktären i övriga kommundelar bibehållas (ÖP Ekerö, 2005, sid. 9).

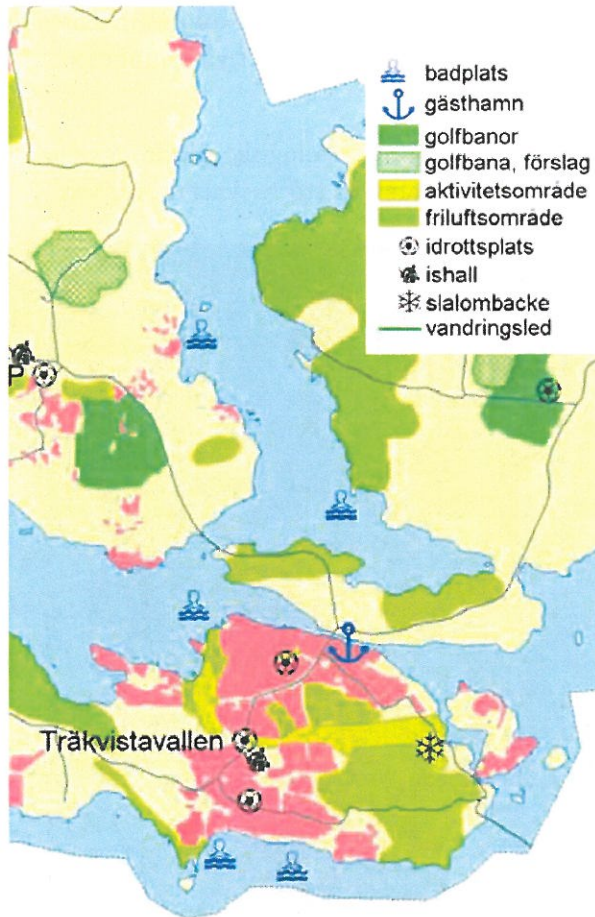
Vägavsnittet i anslutning till planområdet har en förtätning av bebyggelse och handel som förstärks med den nya exploateringen. Korsningen fungerar som en entré mot Älvnäs, och här passerar även de bilister som färdas längs med Ekerövägen.

Utdrag ur RUFs 2010. Ekerökilen har sin svagaste länk i tätortsbandet på västra Ekerö. Planområdet markerat med rött. Bild: Stadsarkitektkontoret, Ekerö kommun/SLL

Utdrag ur Ekerö ÖP. Pilen visar ett svagt samband över Ekebyhovsdalen. Bild: Ekerö kommun

Utdrag ur Ekerö ÖP. Norr om träkvistavallen fortsätter aktivitetsområdet upp mot badplatsen. Bild: Ekerö kommun

Läge och förutsättningar

Platsen som planeras för exploatering ligger längs med Älvnäsvägens norra kant. Norr och söder om området breder villabebyggelse ut sig. Direkt öster om platsen ligger sedan några år en matvarubutik, och ytterligare österut ligger korsningen Ekerövägen/Älvnäsvägen och Ekerö IK. Väster om planområdet breder Brunna gårde ut sig mot Älvnäs.

Vägar och stråk

Utöver de strukturerande bilvägarna Ekerövägen och Älvnäsvägen omges planområdet av villaområden med en småskalig trafikmiljö. Det föreslagna planområdet ligger i ett skogsbevuxet stråk längs med den cykelväg som kopplar ihop villabebyggelsen söder om Älvnäsvägen med badplatsen och scoutverksamheten som ligger cirka en kilometer norrut.

Fornminnen

Det finns inga kända fornminnesfynd på platsen. Området som behandlas reste sig ur havet cirka 500 e. kr. under äldre järnålder. På omgivande högre liggande platser som torrlades tidigare vid

landhöjningen finns spår från både bronsålder och yngre järnålder.

Det närmast liggande fornminnesplatsen, se karta på nästa sida, är en maritim lämning från den tiden då stora delar av Ekerö låg under vatten.

Grönstruktursamband

Ekerökilen och Ekebyhovsdalen

I RUFS 2010 beskrivs stockholmsregionens gröna kilar inklusive Ekerökilen som utmärks av kulturhistoriska miljöer, landskap, gårdar och kyrkor. Kilen innehåller även viktiga kärnområden och spridningssamband för ädellövskogslevande arter. En starkt växande bebyggelse och infrastruktur kan inverka på kilens möjlighet att uppfattas och fungera som ett stort sammanhängande grönområde.

Planområdet ligger i en grönytta som har en viss sammanbindande struktur mellan naturområden öster och väster om planområdet.

Ekebyhovsdalen pekas i flera styrdokument ut som betydelsefull och viktig att skydda. I

Bild: Sven A Hermelin AB, 2013; Google maps, 2013

översiktplanen beskrivs dalen mellan Ekerökilen och Jungfrusundsåsen som en svag länk, då ambitionen är att Ekebyhovsdalen ska bibehålla sin karaktär som öppet och särskiljande landskapselement mellan Gällstaö - Barrudden - Träkvista - Älvnäs och Tappström - Brygga - Ekebyhov - Närlunda.

Även i Kulturmiljöanalysen för Ekebyhovs slott påpekas betydelse av Ekebyhovs dalslandskap (Sundström, Rapport 2008:16, sid. 103).

Aktivitetsområde

Utredningsområdet ingår i ett aktivitetsområde som pekas ut i översiktsplanen från 2005, där sport- och ishallen ligger i aktivitetsområdets sydöstra del, och badplatsen samt omgivande friluftsområden ligger i stråkets norra del (se karta sid 4).

På fastighetskartan kan man se bygränserna. Till höger i bild ligger Närlunda och till vänster Älvnäs. Gärdet i mitten inklusive planområdet hör till Träkvista, vilket överensstämmer med den historiska gränsdragningen. På kartan kan man även se hur diken leds ut i Älvnäs-viken via Brunna gärde, en hydrologisk struktur som troligen har varit densamma under mycket lång tid. Karta: Fornsök, RAÄ

Panorama över området sett från norr. Bild: Sven A Hermelin AB, 2013

Platsen

Platsen som föreslås för exploatering är en del av en nedlagd handelsträdgård som sträcker sig från Älvnäsvägen i söder mot Älvnäsviken i Mälaren i norr.

Idag är det länge sedan handelsträdgården upphörde och kvarstående kulturväxter bildar tillsammans med självsådd vegetation en djungel som bitvis är närmast oframkomlig. De tydligaste spåren av verksamheten utgör planterade rader av popplar, gran och thuja där avsikten var att skapa lä på slätten.

Det föreslagna planområdet ligger i handelsträdgårdens södra del, längs med Älvnäsvägen (på kartan nästa sida ungefärligt markerat med streckad linje).

Den västra delen av området som föreslås exploateras består främst av igenvuxen vegetation från plantskolan. I områdets östra del är vegetationen glesare, till största del bevuxet med låga växter och gräs. Gräsmarken skärs av genom ett flackt vassöverbuxet vattendrag som fortsätter in i skogen och genom hela planområdet.

Marken här är övervägande fuktig och bitvis blöt, närmast kärrartad. Friskare mark finns i östra delen av området.

Planerad bebyggelse

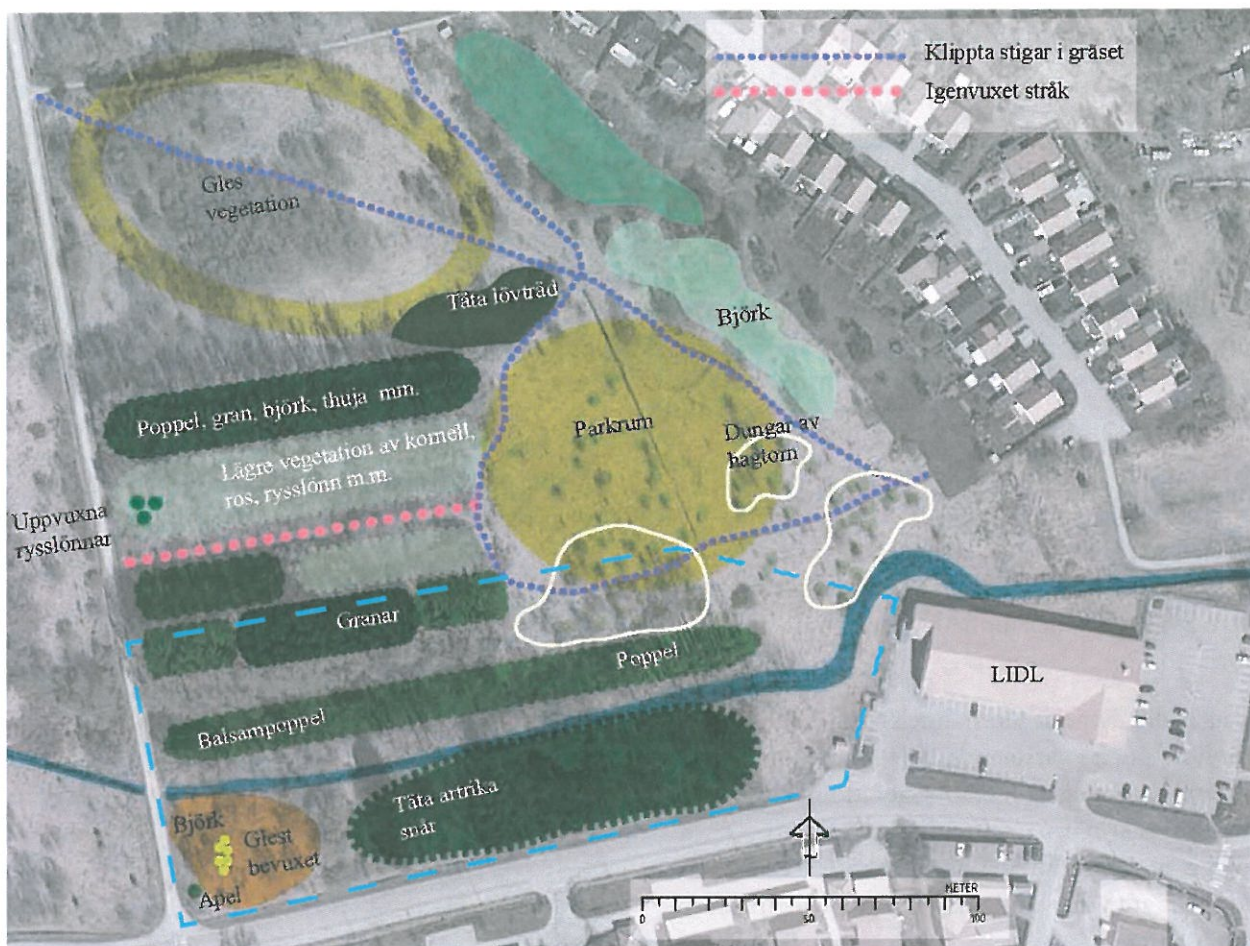
Den bebyggelse som planeras för är i första hand utformade för att vara funktionella, där bebyggelsen är utbredd och låg med höga inhägnader. Verksamheten är riktad till bilburna

besökare, vilket präglar utformningen av tomtmarken.

Landskapsanalysen utgår ifrån en husarea på 4000-5000 m², delat mellan 2-3 olika verksamheter för handel. Till husarean tillkommer plats för infarter, parkeringsplatser samt minst ett fristående lager som man kan nå med bil.

När Lidl byggdes grävdes det befintliga vattendraget om och fick en ny sträckning. Bild: Sven A Hermelin AB, 2012

Översikt över platsen idag. Illustration: Sven A Hermelin AB, 2013

Utkast på förslag från Ekerö kommun på byggnadernas placering enligt detaljplanearbetet 2013-07-09. Illustration: Sven A Hermelin AB, 2013

Kulturmiljö

Historia

Planområdet har troligen haft samma fastighetsgränser sedan det Laga skiftet 1857. Den historiska landskapsstrukturen på platsen präglas av öppenhet, vilket är givet av den mark som finns på platsen, som har lämpat sig väl för slätter och bete, men inte lika väl för bebyggelsestrukturer.

Den mest påtagliga förändring som har skett på platsen de senaste trehundra åren kan sägas vara dragningen av Älvnäsvägen som skedde efter att Brunna gårds åkermark blev såld 1967. Denna förändring har varit betydelsefull för utvecklingen av det moderna landskap som har vuxit fram i omgivningarna under de senaste decennierna.

Markanvändning

Markanvändningen inom planområdet har varit i princip oförändrad under mycket lång tid. På kartor från 1700- och 1800-talet (se kartor sid 9-10) kan man se att större delen av planområdet har nyttjats som äng under långa tider. På kartan från 1859 är endast kanterna av området uppodlade, vilket är anmärkningsvärt, eftersom man annars vid denna tid hade omvandlat mycket av den tidigare ängsmarken till åker. Orsaken var att marken var för sank, och det var först under 1900-talet som man hade dränerat platsen tillräckligt för att kunna odla upp den.

De diken som löper genom området härstammar

Sädeskörd på Brunna. Bild: Hembygdsföreningen Ekerö-Munsö, Birgitta Berglunds arkiv.

En lapp från en tipsrunda visar spår av aktivitet i området. Bild: Sven A Hermelin AB, 2013

troligen från slutet av 1800-talet och början på 1900-talet.

Ån som sträcker sig över planområdet är fortsättningen på den å som löper längs botten på Ekebyhovsdalen, och som fortsätter ut i Älvnäsviken. Vattendragets lopp har ändrats i samband med bygget av Lidl.

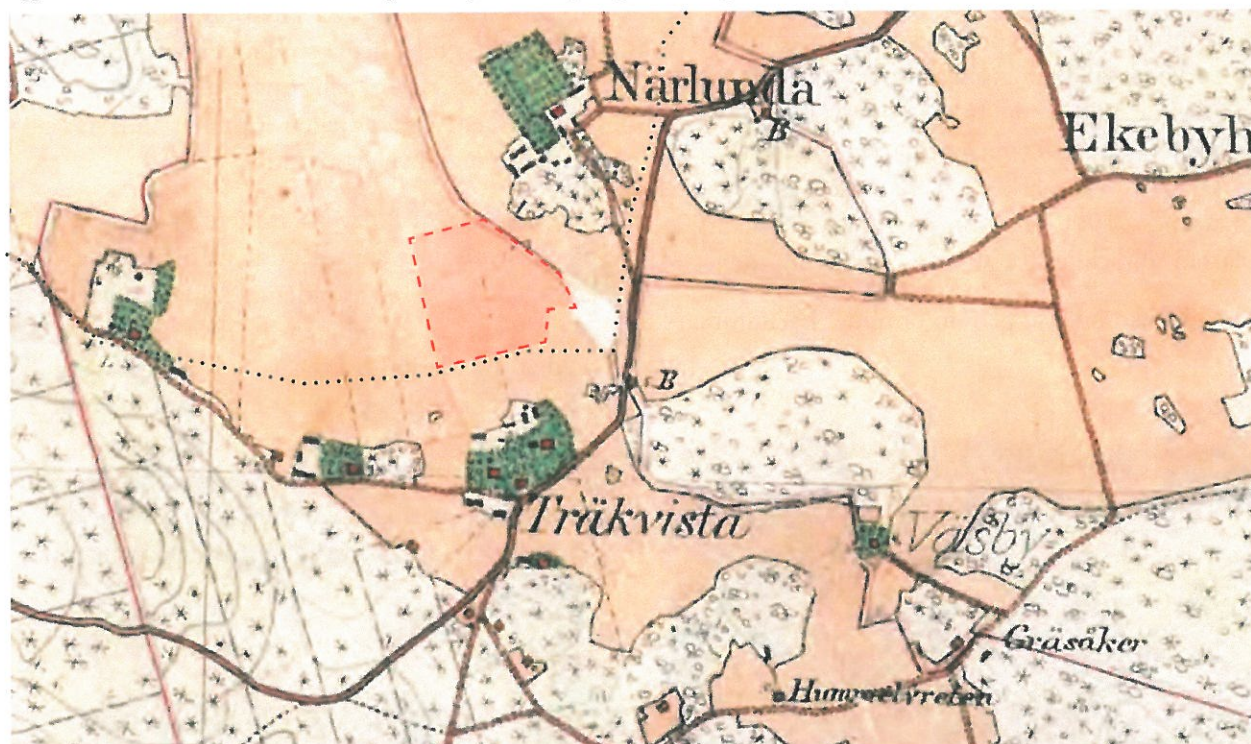
Hur länge plantskoleverksamheten pågick på platsen är inte känt. På den ekonomiska kartan från 1951 syns rader av träd, och det är troligt att verksamheten startade i samband med att handelsträdgårdarna fick ett uppsving i Träkvista i början på 1900-talet. Närheten till storstaden gynnade odling av produkter som helst inte skulle transporteras långa sträckor, och en jordbruksnäring växte fram som till stor del satsade på trädgårdsprodukter som grönsaker och frukt.

Rekreation

Den gamla handelsträdgården ligger som en skogsrand längs villabebyggelsen, och fungerar som närnatur för omkringboende. På platsen för detaljplanen och dess närmaste omgivning har omkringboende grannar klippt upp slingrande

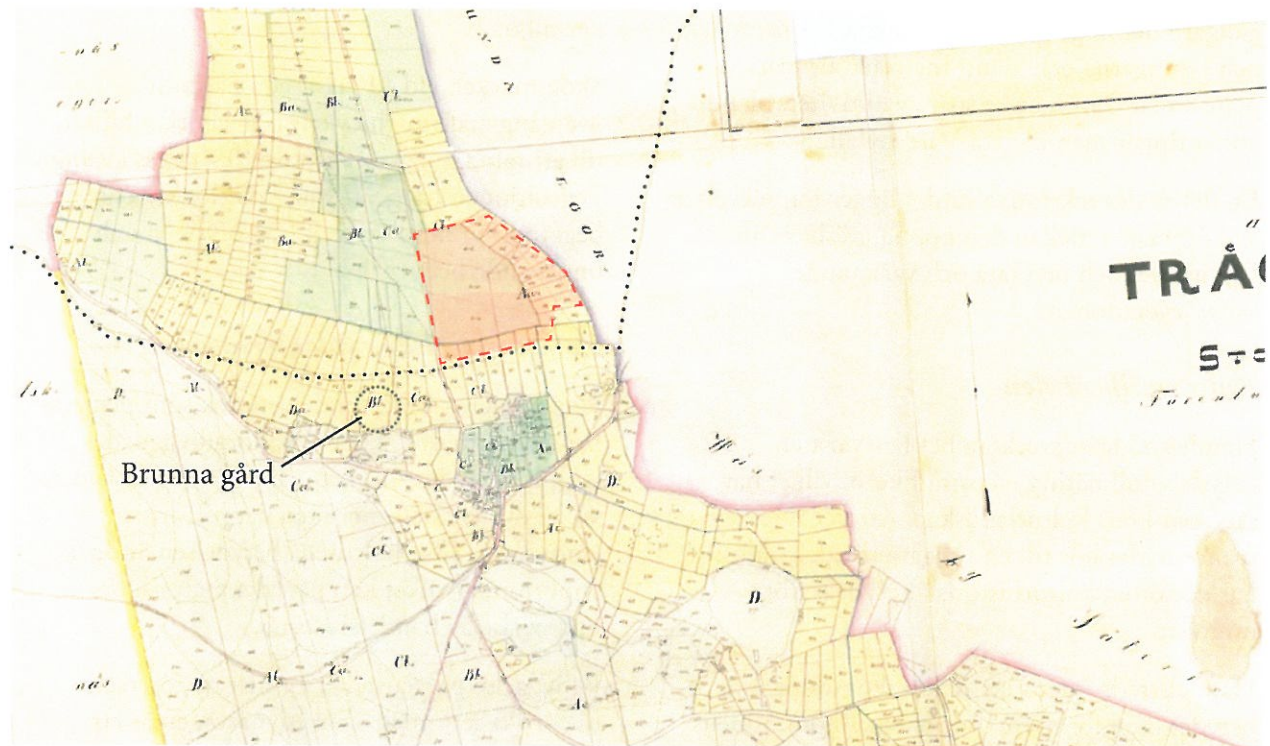

Äldre ekonomisk karta, troligen 1700-tal. Man kan se att större delen av dagens fastighet har nyttjats som äng. Marken på platsen ligger i dalens sänka, och var till stor del för sank för att lämpa sig som odlingsmark. Bild: Historiska kartor, Lantmäteriet.

Härads-karta från 1901-1906. Bild: Historiska kartor, Lantmäteriet.

Dagens dragning av Älvnäsvägen är markerad med en streckad linje i kartorna på sid. 10 och 11. Området som är markerat med rött i de historiska kartorna visar dagens gränser för fastigheterna Träkvista 3:213 och 1:7. Det föreslagna planområdet utgör en del av dessa fastigheter. Bild: Sven A Hermelin AB/ Lantmäteriet.

Laga skifteskarta från 1859. För att motverka den fragmentering av ägorna som hade skapas genom arv genomfördes en markdelning mellan gårdarna i Sverige. Marken i området delades mellan bönderna i stora sammanhängande ägoblock efter noggrann värdering av marken för att skiftet skulle bli så rättvist som möjligt. Varje gård fick del i olika ägoslag – åker, äng och skogsmark. Denna skiftesreform innebar att byarna alltmer splittrades upp när man bosatte sig där marken var belägen. Det är troligen vid denna tid som dagens fastighetsgränser dras. En av de gårdar som flyttade ut från Träkivsta by i samband med Laga skiftet var Brunna gård. Gården hade åkrar på områdena norr om Älvnäsvägen ända fram till 1960-talet. Källa: Historiska kartor, Lantmäteriet.

Ekonomiska kartan från 1951. Källa: Historiska kartor, Lantmäteriet.

gångar i det höga gräset i planområdets östra del, och i dungarna och gläntorna i den uppvuxna plantskolan kan man se spår av aktivitet, bland annat tippas man här trädgårdsavfall.

En del av det rekreativa värdet ligger i upplevelsen av kontrasten mellan den öppna gräsbevuxta hagmarken och den täta och varierande skogsvegetationen.

Kulturmiljövärden

Handelsträdgårdsverksamhet har varit en betydelsefull näring på östra Ekerö, vilket har satt spår i öns kulturlandskap. Att det föreslagna planområdet hör till en tidigare handelsträdgård har därför en kulturhistorisk betydelse för området.

Handelsträdgårdens igenväxta skogsdungar är betydelsefull för närrecreationen. I kommunens översiktsplan påpekas vikten av att man beaktar de små naturområden som ligger inom tätortsbandet, samt vikten av att planera så att den gröna strukturen i tätorterna bibehålls och utvecklas.

Visuell betydelse i landskapet

Räta rader av träd gör det enkelt för människor att se att naturområdet har en kulturhistoria. Att kunna läsa och förstå det omgivande kulturlandskapet i sitt närområde är viktigt för att förankra sin egen roll på platsen i ett större historiskt sammanhang, och kan bidra till att både skapa nyfikenhet och engagemang i sin

närmiljö.

Skogsmarken vid Älvnäsvägen närmast övergångsstället och cykelvägens början bidrar till att rama in cykelvägen och höja dess kvalitet. Vegetationen fungerar som vindskydd och begränsar visuella intryck från bilvägen och omgivande bebyggelse.

Konsekvenser av exploateringen

Handelsverksamhet av den storlek som planeras har sin närmaste likhet i ekonomibyggnader kopplade till jordbruket och odlingslandskapet, vilket överensstämmer med det historiska landskapet. Den kulturella betydelsen är dock annorlunda, vilket kan påverka människors upplevelse av handelsladorna.

Bebyggelse på platsen är en helt ny företeelse historiskt sett, men även Älvnäsvägen är ett modernt inslag på platsen.

Handelsträdgården har betydande potentiella rekreationsvärden som skulle påverkas av en utbyggnad, men eftersom skogsstråket sträcker sig en betydligt längre bit norrut är dess värden inte helt hotade. Den berörda delen är dock den enda större sammanhängande uppvuxna trädplanteringen.

Närliggande exempel i området på hur en storskalig kulturbyggnad tar plats i landskapsbilden på liknande sätt som en modern köplada. Den mest framträdande skillnaden är att parkeringsplatserna har en undanskymd plats. Ladan huserar idag handelsverksamhet anpassad till dagens samhälle. Bild: GoogleMaps, 2013.

Naturmiljö

Planområdet och dess närmaste omgivning hyser en mängd olika arter som härstammar från den tidigare verksamheten. Utöver de många blommande kulturväxter som står i rader i den tidigare handelsträdgården består planområdet av en äng med spridda hagmarksväxter.

Trädplanteringarna har nått medelåldern där dominerande arter, gran och balsampoppel, nått ganska hög höjd. Bland andra planterade växter bildar Thuja en lärild strax norr om planområdet. I övrigt finns spridda förekomster av rysk lönn, vitpil och parklind vilka spridit sig från plantskolan. Spontant och utifrån har sannolikt ek, alm och lönn vandrat in. Bland de dominerande lövträd som vandrat in finns gråal, hägg och glasbjörk. Sälk och jolster förekommer spridda. Gamla träd saknas, medelåldern är låg. I öster saknas bitvis träd helt.

Buskskiktet är välutvecklat och bildar bitvis oframkomliga snår tillsammans med hägg. Artrikedomen här är stor med rikligt av hagtorn, amerikans hagtorn, videokornell, liguster och olika rosor. Vanliga är också gråvide, skogskornell,

Ligusterblommor. Bild: Sven A Hermelin AB, 2013

Mellan hagtornsbuskarna på den öppna marken har någon klippt upp gångar i gräset. Bild: Sven A Hermelin AB, 2012

skogsolvon, häggmispel, rosentry, häckberberis, häckoxbär, slån, hängsyren, snöbär och ölandstok. 25 olika buskarter noterades. I öster är bitvis trädformade hagtornsbuskar enda vedväxt men fläckvis saknas även denna.

Fältskiktet domineras av högväxta gräs med fåtal örter i öster, exempelvis tuvtåtel, bladvass och vildpalsternacka.

Naturmiljöns värden

Planområdets markhistorik som odlad mark och plantskola gör att naturlig vegetation och ursprunglig flora är sparsamt förekommande. Att det spontant har vuxit igen med en stark dynamik gör ändå att vissa värden har kunnat utvecklas.

I öster där träd- och buskskikt inte är välutvecklat finns bland för övrigt tät gräsvegetation bitvis inslag av gullviva och piggstarr, två betesgynnade arter som har överlevt trots omgivande konkurrensstarka arter.

Fältskiktet är inte lika utbrett där buskskiktet är tätt. Några är kulturflyktingar, exempelvis praktlysing, men här finns en del ursprunglig flora med kärrvial, ormbär och vitpyrola, vilka antyder att all mark inte har varit odlad.

Längst i sydost, närmast Lidl, finns en nyanlagd transformatorstation där finkornigt grus ligger öppet utan ett slutet växttäck. Här finns utrymme för mindre konkurrensstarka arter, exempelvis sällsynt fältkrassing.

Trädskiktet har självgallrats och bland balsampopplar och Prunus-arter har en del död ved utvecklats. Tickor och andra vedsvampar har spridits hit, exempelvis plommonticka och kantarellmussling som räknas som signalarter.

Djurlivet har inte studerats lika ingående men bland högre djur noterades att vanlig groda förekommer, åtminstone temporärt. Fågellivet bjuder på bra sångarbiotoper bland busksnår med bl a gransångare som verkar ha permanent revir. Näktergal är också en trolig häckfågel att döma av sångaktivitet. Den döda veden lockar hit arter på jakt efter vedinsekter, exempelvis den rödlistade mindre hackspetten. Strax utanför området hördes sånglärka och ängsplärka sjunga.

Bedömning

Det finns vissa naturvärden i planområdet och dess närmaste omgivning knutna både till de kulturspridda arterna från plantskolan som bjuder på stor artrikedom i busksiktet vilka bildar lämpliga snår för sångare och näktergal. Bland den ursprungliga floran bör kärrvialen

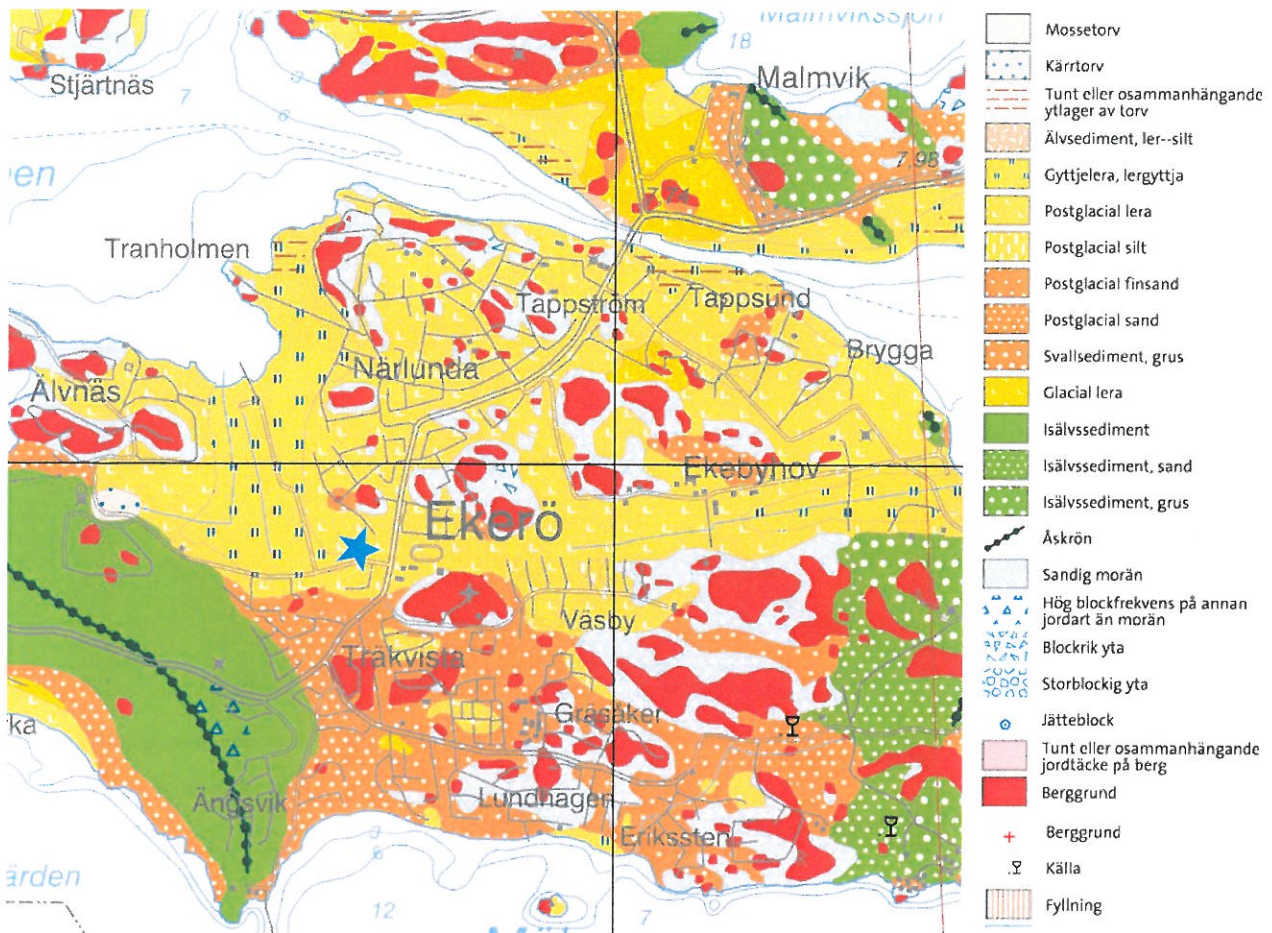
uppmärksammas, en minskande art i takt med igenväxningen av strandängar. Förekomsten av fältkrassing är säkert temporär men är ändå värd att ge utrymme för. Tillgången på död ved börjar bli intressant för vedsvampar och bidrar till att ge området vissa värden. Även vedinsekter har betydelse och lockar hit bl a mindre hackspett, åtminstone tillfälligt, men kan på sikt få större vikt för den arten.

Visuell betydelse i landskapet

De formstarka trädraderna ger höjd till naturupplevelsen längs Älvnäsvägen. Täta trädrader som på 1900-talet planterades för att skapa lä har idag en än större betydelse när träden är uppvuxna.

Kartan visar förekomst av intressanta arter. Bild: Tomas Fasth och Sven A Hermelin AB, 2013

Jordartskarta över det aktuella området på Ekerö med planområdet markerat med stjärna. Väster om planområdet kan man se Uppsalaåsens sträckning i grönt. Grustagen i åsen var jätte trädgårdshandeln Ekerös främsta försörjning. Bild: SGU, 2013

Landskapet på östra Ekerö

Östra Ekerös landskap har framförallt präglats av:

- Åsarna och dess grus- och sandtag,
- Herrgården och dalgången Ekebyhovsdalen,
- Trädgårdsverksamheterna under 1900-talet
- Vattenvägarna och hamnverksamheten, och även de tidiga sommarnöjena som uppstod i anslutning till vattnet.
- Det moderna samhällets utveckling under 1900-talets andra hälft.

Landskapets karaktär

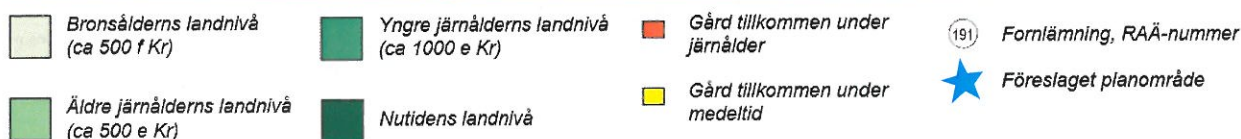
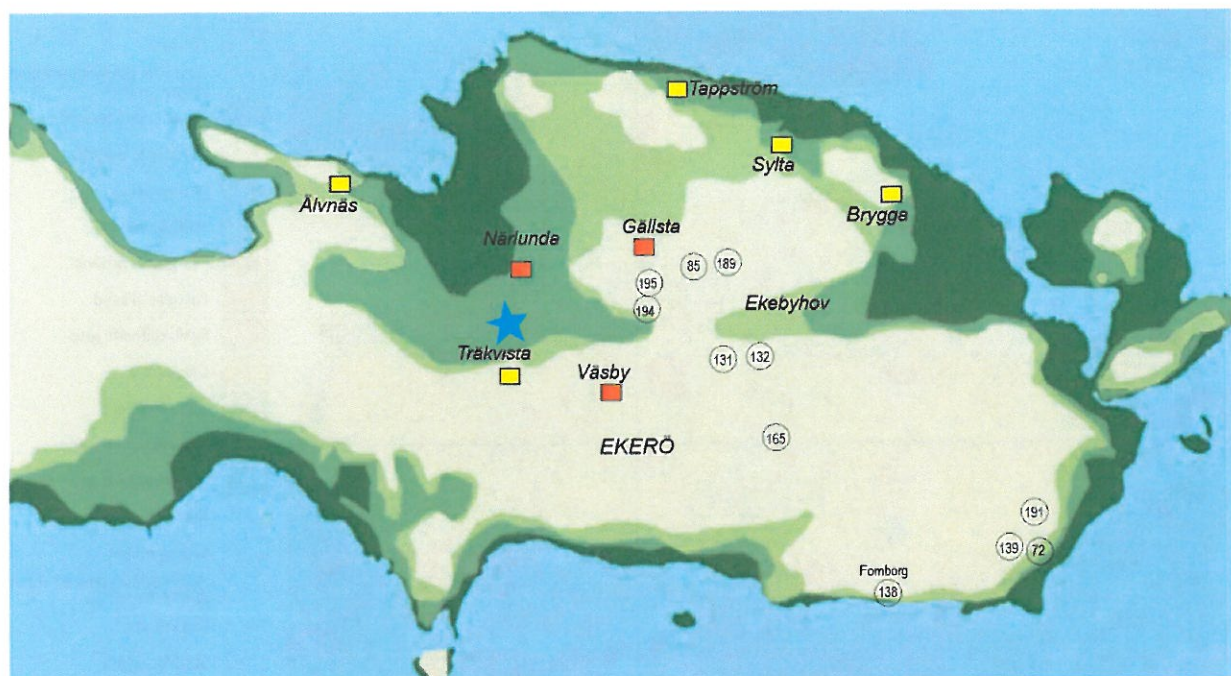
På Ekerö har de naturgivna förutsättningarna både påverkat och präglats av mänsklig kultur under mycket lång tid, vilket har givit upphov till ett distinkt kulturlandskap.

Naturlandskapet på östra Ekerö präglas framförallt av de två rullstens- och grusåsarna Uppsalaåsen och Jungfrusundsåsen som ramar in östra Ekerö på var sida. Mellan höjdryggarna breder ett flackt landskap ut sig som punktvis bryts av med skogsbeklädda berggrundstoppar som kommit i dagen. Dalgången som löper i öst-västlig riktning över östra Ekerö reste sig ur havet senare än omkringliggande mark, och här finns det en viss utbredning av fukthållande gyttjelera.

Länge var näset av berggrund som bryter av dalstråket den enda fastmarksförbindelsen mellan norra och södra sidan av östra Ekerö, och dessa områden är idag rika på fornlämningar.

Istidens grusåsar

De resurser som har funnits i naturlandskapet på östra Ekerö i form av gruset och sanden i åsarna har utnyttjats flitigt för att kunna bygga upp

Kartan visar hur östra Ekerö har vuxit fram ur vattnet de senaste 2500 åren. De mörkgröna områdena i öst och nordväst illustrerar dalgången som löper via Ekebyhovs slott och ut mot badplatsen

storstaden Stockholm. De tidigare höjderna i Uppsalaåsen har bitvis gröpts ur och lämnat nya inverterade topografiska former i landskapet.

Herrgårds- och odlingslandskapet

Ekebyhovs herrgård som byggdes under 1600-talet har stora kulturhistoriska värden som framförallt är kopplade till helheten med trädgård, alléer och det odlingslandskap som sträcker sig längs Ekebyhovsdalen.

De östra delarna av Ekebyhovsdalen hålls idag öppet av jordbruk och av hästnäringen, medan den östra delen av dalens tidigare jordbrukslandskap, Brunna gärde, håller på att förlora sin tidigare karaktär, eftersom området inte brukas.

Frukt- och trädgårdsodlingarna

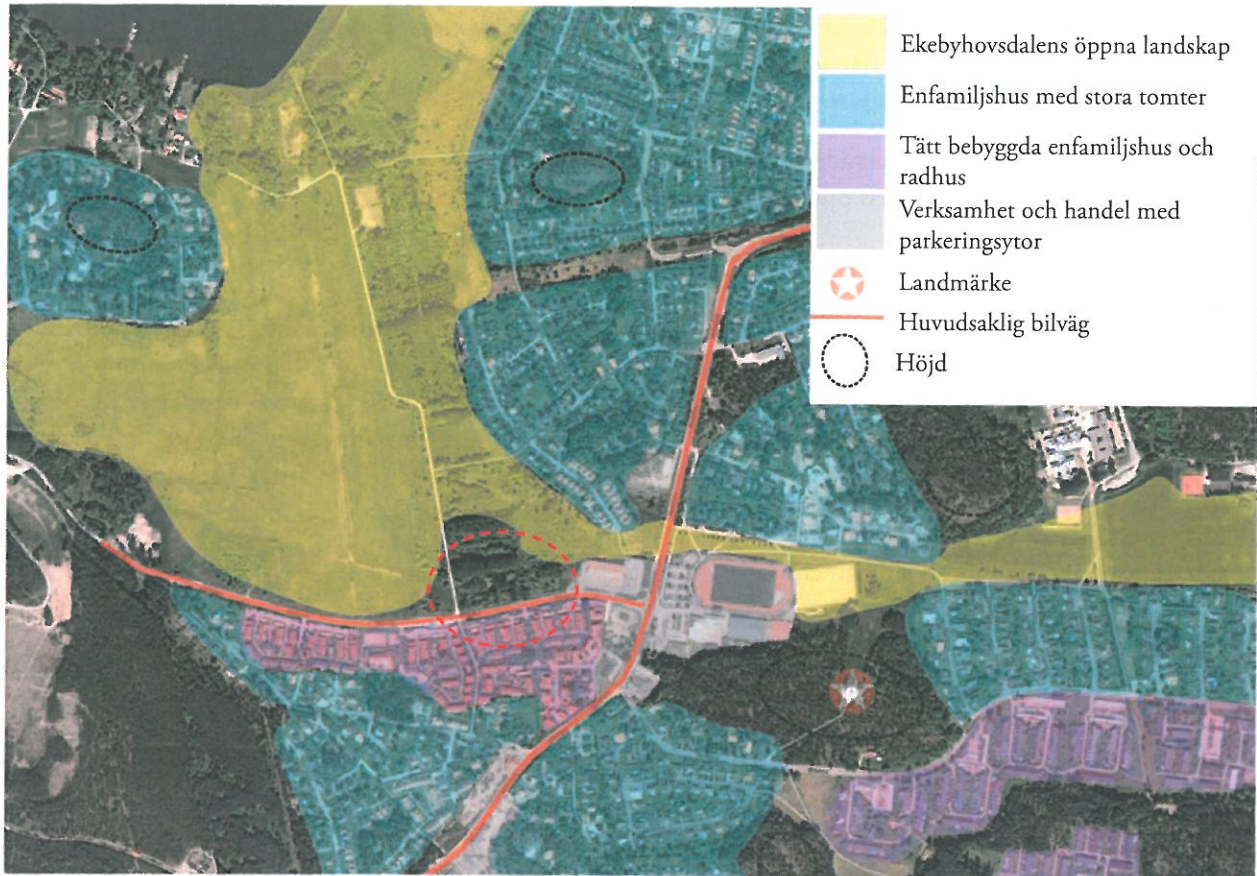
Odlingsförutsättningarna i området är goda, och det finns spår av agrar bebyggelse på Ekerö redan från järnåldern. I takt med att Stockholm

vuxte blev Mälareöarna snart en viktig leverantör av grönsaker och jordbruksprodukter till stadsbefolkningen.

Plantskolor, fruktodling och handelsträdgårdar var en viktig näring för ekeröborna, och utöver grustaget dominerades Träkvista av trädgårdsindustrin som hade ett starkt fäste framförallt på öns södra delar, där varorna med hjälp av ångbåtstrafiken snabbt kunde nå väntande kunder i Stockholm. Ekerö har länge kallats för "Stockholms trädgård".

Det moderna landskapet

Länge var Träkvista det naturliga centrumet på östra Ekerö, där merparten av handel och samhällsservice var lokaliserat. Från mitten av 1900-talet påbörjades dock en förskjutning av centrumverksamheter till Tappsund, som i samband med kommunsammanslagningarna 1952 och 1971 alltmer stod ut som centrum för hela Ekerö kommun.

Karta över områdeskaraktärer i omgivningen. Bild: Sven A Hermelin AB, 2013

Befolkningsökning och villabebyggelse

Bebyggelseutvecklingen under 1900-talets senare häft har präglats av stora områden av enfamiljshus och radhusbebyggelse. Närheten till Tappström, och de goda pendlingsmöjligheterna till Stockholm är viktiga faktorer i denna utveckling.

Denna utveckling har påverkat landskapets historiska struktur påtagligt, bland annat genom utbyggnaden av en bilburen finmaskig infrastruktur som försörjer de utbredda villaområdena.

Utredningsområdet

Planområdet ligger i en del av östra Ekerö som har en relativt modern historia. Stora delar av det som präglar utredningsområdet och dess omgivning är tillkommet under decennierna kring det senaste sekelskiftet.

Bebyggelse

När man ankommer längs Ekerövägen upplevs miljöerna närmast rondellen som storskaliga, med idrottsanläggningarna och ett par större byggnader med parkeringar. Omkringliggande villaområden bryts av med en bensinstation och en del handelsbyggnader som finns utspridda längs Ekerövägen.

Bostadsbebyggelsen är framförallt villor i en till två våningar där husen i varje område är byggda vid samma tillfälle enligt samma mall. Det finns dock ingen övergripande gestaltningstanke villaområdena sinsemellan, utan varje omgång villor särskiljer sig arkitekturmässigt.

När man närmar sig rondellen västerifrån ligger det villaområden söder om den öppna marken på Brunna gårde. Husen här blir yngre ju närmare Ekerövägen man kommer.

Bebyggelsen vänder sig generellt bort från vägrummet. Bostadsbebyggelsen bildar inåtvända

samhällen avskärmade med bullerplank, parkeringsytor eller funktionsbodar som avgränsning mot de allmänna vägarna.

Även stora byggnader ligger placerade på avstånd från huvudvägarna, avskiljda med öppna eller trädbevuxna parkeringsytor.

Vegetation

Bebyggelsen ligger glest inbäddad mellan resterna av kulturlandskapets vegetation samt nyplanterade buskar, häckar och träd.

Älvnäsvägens södra sida kantas av gräsklädda dikesslänter. Bilytorna innanför dessa ramas in av låga häckar och träd i en rad längs med vägen.

Planområdet med handelsträdgårdens höga trädader har en inramande effekt på cirkulationsplatsen och korsningens bebyggelse gentemot det vidsträckta Brunna gårde.

Infrastruktur, verksamhet

Innan vägen drogs var planområdet och dess omgivningar öppet jordbrukslandskap, avskuret enbart av Ekerövägen. Med det moderna samhällets framväxt har busstrafiken blivit tätare, och även bilvägar och cykelstråk har utvecklats.

Dagens korsning är relativt samlad bebyggelsemässigt, men saknar goda möjligheter att röra sig till fots, trots de stora bostadsområden som ligger i anslutning. Användandet av platsen är framförallt som bilpassage, men det finns även en hel del cyklister som passerar platsen. Idrottsanläggningarna gör att det ibland är mycket besökare i området när det är evenemang.

Vyer

Det föreslagna planområdet ligger i ett flackt landskap avbrutet av enstaka barrskogsbevuxna kullar. Det flacka landskapet ger långa siktlinjer, där enstaka avbrott på obebyggd mark kan bli tydliga på långt håll.

Glest stående bebyggelse med omgivande hårdgjord mark nära rondellen på Ekerövägen. Bild: GoogleMaps, 2013

Bostadsbebyggelsen är skyddad från vägen med bevuxna dikesslänter, parkeringsytor och garagebyggnader. Bild: GoogleMaps, 2013

Den bebyggelse som finns i området har kraftigt varierande skalor, från storskaliga byggnader, till repeterande mönster av småskaliga villor. Detta är en kombination som visserligen kan ge ett splittrat intryck, men även ger en tålighet mot nya inslag i landskapsbilden.

Konsekvensbedömning

Ny landskapsbild

Exploaterings förändring av landskapsbilden är dels de nya husen och den karaktär som dessa har, och dels att man måste ta bort stora delar av den högvuxna och täta vegetation som finns på platsen.

Vegetationen

Karaktären längs Älvnäsvägen är idag präglad av Brunna gårde, som är ett vidsträckt fält där man tidigare bedrev jordbruk. Utblicken över det öppna landskapet ger dock ännu en bild av

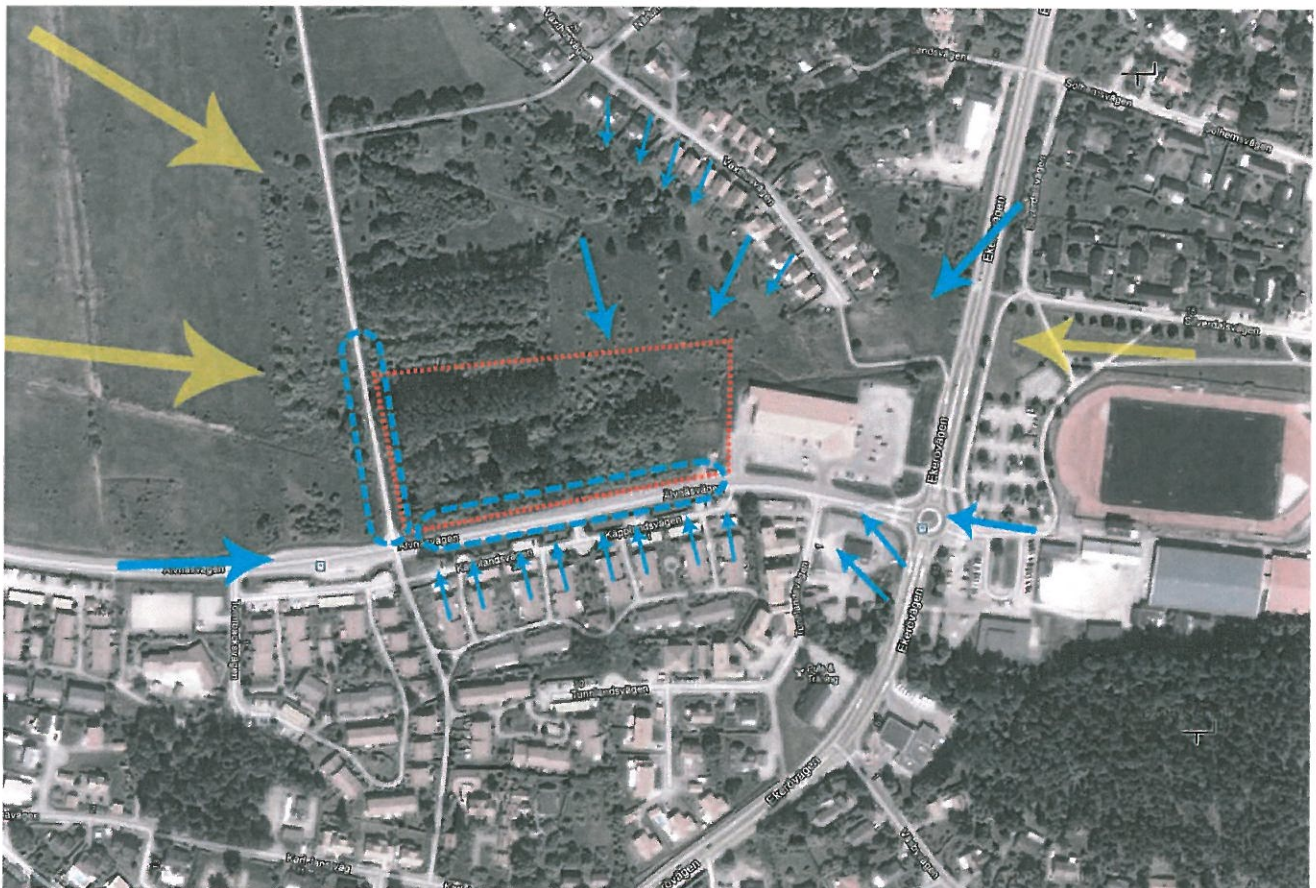
det gamla Ekerö. På denna plats är de uppvuxna träden i sig ett avvikande inslag, som varken härrör från det gamla kulturlandskapet eller det moderna samhället, men ändå är tydligt människoskapat.

Om de kraftiga trädraderna försvinner kommer detta att påverka skalan på husen som idag uppfattas som småskaliga, och som på håll bäddas in av grönska när man närmar sig från väster.

Genomförande av detaljplan enligt förslag på sid. 8 innebär att ingen högre vegetation kommer finnas kvar på platsen. I detta förslag ligger husfasaden 9,5 meter från cykelvägen.

Stadsrandslandskap

Utmärkande för den föreslagna handelsverksamheten är en låg och utbredd byggnadsmassa med monoton fasad och punktvis skyltning med reklam och logotyper som riktar

Pilarna visar hur bilden av planområdet kan komma att påverka omgivningens vyer mot planområdet. Gula pilar visar hur dalgångens vyer ligger i förhållande till den föreslagna exploateringen. Bild: Sven A Hermelin AB, 2012

Husen väster om planområdet tas ner i skala genom de höga träden. Bild: GoogleMaps, 2013

sig till bilburna besökare. Detta kan ofta upplevas som mindre attraktivt i ett bostadsområde eller stadsrum. Höga staket och "stökiga" eller öde asfaltsytor är också estetiskt problematiska inslag i stadsbilden.

Den planerade exploateringen har en karaktär som återfinns på många platser i stadsnära områden, där många glest stående byggnader kan ge ett svåröverblickbart landskap, och ett allt större avstånd mellan funktioner ökar kravet på

att vara bilburen, vilket också märks i det aktuella fallet i och med att stora parkeringsytor är en förutsättning för den planerade verksamheten.

Inom utredningsområdet finns redan idag flera stora byggnader, men ingen har en så påfallande karaktär som den planerade handelsverksamheten, och om verksamheten hägnas in skär man både av de möjligheter som finns för fotgängare att röra sig fritt i

Området idag sett från öster. Bild: GoogleMaps, 2013

Bildbearbetning: Sven A Hermelin AB, 2013

Panorama över ängen sett från nordväst. En konsekvens av den planerade bebyggelsen är att den högre vegetationen i bilden försvinner. Bild: Sven A Hermelin AB, 2012

området, och även den visuella öppenheten mellan bostadsområdena norr och söder om planområdet.

Planområdet sett från norr

En vy över planområdet som kommer att upplevas betydligt annorlunda är planområdet sett från det obebyggda området i norr. Detta perspektiv har man i princip bara till fots. Här kommer stora områden med uppvuxen skog att försvinna vid en bebyggelseetablering. Om fastighetsgränsen hanteras med tanke på det kvarvarande landskapsrummet kan dock konsekvenserna för upplevelsen av platsen minskas.

Fördelen med den nya bebyggelsen är dess låga höjd, som lätt försvinner bakom uppvuxen vegetation.

Lidl:s fasad mot ängen i norr bjuder på få intressanta detaljer. Detta kan rentav vara en fördel när huset sånär smälter ihop med en mulen himmel. Bild: Sven A Hermelin AB, 2013

Området sett från väster

Väster om planområdet breder Brunna gärde ut sig med stora vida siktlinjer mot det aktuella området. När den högvuxna vegetationen försvinner kommer handelsplatsen och korsningen bakom denna att framstå tydligt, och utgöra en fond sett från bilvägen västerifrån. Detta intryck kan dock varieras beroende på hur väl dolda handelsladorna är sett från detta håll.

Strax väster om planområdet löper en G/C-väg som kommer att påverkas mer direkt av en förändring i planområdet. För den som passerar till fots eller på cykel är avståndet från cykelvägen till den nya husfasaden av stor betydelse, där en byggnad tio meter bort troligen uppfattas som påtaglig av den som färdas längs cykelvägen. Upplevelsen kan då bli att man rör sig i ett industriområde. Ligger huset tjugo meter bort har den inte samma direkta verkan på förbipasserande, och det finns då möjlighet att avskärma byggnaden så pass att passagen fortfarande kan uppfattas som ett naturområde. Detta förutsätter att vegetationen mellan cykelvägen och handelsområdet uppnår en tillräcklig täthet och kvalitet.

Risken för en ogästvänlig och torftig miljö längs cykelstråket är störst de närmaste åren efter ingreppet, innan eventuell nyplanterad vegetation hunnit etablera sig och nått en viss ålder.

Byggnadernas placering

Stadsbilden kommer kunna påverkas olika beroende på hur byggnaderna placeras, både sinsemellan och hur de ligger i förhållande till Älvnäsvägen. Den befintliga bebyggelsen längs Älvnäsvägen har en markant inskjuten karaktär, där bostadsbebyggelsen vänder sig inåt, bort från vägen. Ett alternativ till detta är att bebyggelsen placeras i direkt anslutning till vägrummet. Det är även tänkbart att flera stora byggnader kan placeras både längs med, och inskjutet från vägen.

Handelsbyggnaderna placeras längs vägen

+ Verksamheten som ska tillföras korsningen är handelsverksamhet av ett större slag. Att lägga publika verksamheter direkt mot gatan kan bidra till att vägrummet aktiveras, något som kan förstärkas med utökade cykelvägar och eventuellt trottoarer.

+ Parkeringsplatser utan eller med låg vegetation längs bilvägen kan göra att vägrummet uppfattas som större, vilket kan leda till högre hastigheter. Fasader nära vägen kan minska det visuella vägrummet.

- Byggnaderna som kommer ligga på platsen utmärks av långa fasader utan fönster eller utsmyckningar som kan variera upplevelsen av vägrummet. Risker är att vägrummet blir monotont och kan upplevas otryggt för gång- och cykeltrafikanter.

Handelsbyggnaderna dras bort från vägrummet

+ När storskalig handelsbebyggelse ligger inskjutet från vägrummet kan byggnaden uppfattas som lite mindre påträngande. Detta kan förstärkas med parkerade bilar och planterad vegetation framför fasaden som bidrar till att ta ned skalan.

- En inskjuten placering av huskropparna kan eventuellt påverka hur långt in plangränsen går på det bakomliggande naturområdet.

- Området kan få en karaktär av att byggnader är glest utplacerade, utan inbördes sammanhang.

Handelsbyggnaderna läggs både längs vägen och indraget

+ Att placera byggnaderna med inbördes relation kan liknas vid en klassisk gårdsbildning. Detta möjliggör för parkeringsytor som delvis döljs av huskropparna från flera håll.

+ Byggnader som vinklas mot varandra ger en variation av gavlar och längsfasader.

- Tomten kan bli djup om byggnaderna ligger i vinkel vilket i detta fall påverkar den bakomliggande naturmarken negativt.

+ Bebyggelsen tar mindre plats i gaturummet om tomten är djupare

Stora kulturbyggnader på Färentunavägen som är placerade i vinkel mot varandra. Bild: Google maps, 2013

Bedömning/ slutsatser

Utredningsområdet ligger i en korsning mellan flera starka intressen. Det utpekade planområdet längs Älvnäsvägen är strategiskt lämplig som handelsplats för en växande befolkning. Bebyggelseutvecklingen riskerar dock att försvåra möjligheten att kunna läsa natur- och kulturlandskapet som ett sammanhängande och tydligt landskap, eftersom de fria ytorna och den sammanhängande vegetationen är som tunnast i det aktuella området.

Kulturlandskapet

Dalgångens sträckning har förlorat en stor del av den öppenhet och läsbarhet som utmärkte landskapet fram till slutet av 1900-talet. En viss karaktär av detta odlings- och haglandskap finns fortfarande kvar i det föreslagna planområdet. Läsbarheten av det tidigare dalgångslandskapet är dock redan idag så begränsad att den nya bebyggelsen inte kan sägas utgöra någon huvudsaklig begränsning av kulturlandskapets tydlighet.

Däremot kommer ny bebyggelse utgöra ett nytt steg i bebyggelseutvecklingens avskärande effekt på det historiska landskapet.

Naturvärden

Då planområdet ingår i en svag länk för grönstrukturen på Ekerö kommer planerad exploatering få negativa konsekvenser för ekologiska samband såsom spridningsvägar för

enskilda organismer. Det finns dock inte belagt att särskilt känsliga eller värdefulla arter kommer beröras.

Täta snåriga bryn i ett öppet landskap utgör en värdefull biotop som skydd och boplats för omgivningens fåglar.

Rekreation och aktivitet

Den föreslagna exploateringen kommer troligen ha begränsade negativa konsekvenser på den lokala rekreationen, om inte åtgärder vidtas för att motverka detta.

Den centrala delen av skogsområdet som tas bort är den mest igenvuxna delen av handelsträdgården. Här finns värden i den rika artförekomsten av uppvuxna blommande och bärande kulturväxter, men det är ett värde som är otillgängligt genom att skogen och buskagen är så igenväxta.

Konsekvenserna av exploateringen är därför snarast att betrakta som förlorade potentiella värden.

Upplevelsen av planområdet

I och med ny exploatering kan den befintliga karaktären längs Älvnäsvägen komma att förändras. Den nya handelsbebyggelsen och tillhörande anläggningar riskerar att uppfattas som en miljö avsedd för bilar. Stora ensidiga fasader, asfaltsytor och iögonfallande skyltning är inslag på platsen som kan ge visuella associationer till industri- och utkantsområden.

Panorama från söder över landskapsrummet som bildas i dalgången norr om planområdet. Bild: Google maps, 2013

Plan över området med föreslagen ny dragning av vatten samt gångstråk längs dalgången. Bild: Sven A Hermelin AB, 2013

Konsekvensbegränsande åtgärder/ rekommendationer

Vegetation

Vegetationen begränsar G/C-vägen visuellt från den nya bebyggelsen, vilket ger en estetiskt mer tilltalande cykelsträcka, samt fungerar som klimatutjämnare. Vegetation bör sparas i en remsa längs cykelvägen för att skydda dessa värden.

Den södra delen av den aktuella vegetationsremsan är redan idag glest bevuxen, men i den norra delen växer ett par rader av högvuxna balsampopplar ända ut till cykelvägen. Även om övriga delar av poppelraderna tas bort för husbygget kan dessa yttersta träd ändå bilda en dunge som ger ett visst insynsskydd, men framförallt bidrar med sin höjd som ligger ovanför byggvaruhusets tak och därmed tar ner byggnadens skala.

I det glesare bevuxna planområdes hörnet står det idag ett välvuxet äppelträd samt en grupp björkar och en del buskvegetation.

Björkarna markerade i kartan ovan är viktiga att notera för den höjd de har, och för att de överensstämmer med den sorts vegetation som är typisk för dalstråkslandskapet. De värdefulla träden ligger i en dunge där trädens stammar står som längst på 16 m avstånd från cykelvägen. För att bevara träden bedöms att man skjuter in fastighetsgränsen ca. 18 meter. Detta förutsätter att man vid byggandet vidtar åtgärder för att skydda träden, och att arbetsområdesgränsen ligger i linje med fastighetsgränsen.

Äppelträd och låga naturstensmurar är typiska karaktärselement för Ekerös kulturlandskap. Bild: Sven A Hermelin AB, 2012

För upplevelsen från cykelvägen är detta avstånd en bra riktlinje för skogsremsans lämpliga bredd.

För att mildra effekten av bebyggelsen sett från norr bör plangränsen dras så att så mycket som möjligt av hagtornsdungarna i det öppna landskapet står kvar. Dessa är viktiga för att bibehålla det befintliga parkrummet, och dess karaktär. Förutom att behålla befintliga träd och buskar kan man plantera ny vegetation

Rysslönnen är ett halvtorst träd som karaktärsmissigt fungerar bra i dalstråket. Bild: Sven A Hermelin AB, 2013

för att mildra de negativa landskapsestetiska konsekvenserna för grannarna norr om planområdet.

Nyplantering av vegetation

En viss kvalitetsförädling av det kvarvarande dalstråket är att rekommendera, bland annat genom att tillföra ny vegetation som kan dölja fasader och staket, framförallt på bebyggelsens baksida. För att ytterligare skydda vyn västerifrån kan även vegetationen väster om cykelvägen förstärkas genom nyplantering.

Vid val av vegetation bör arter väljas som karaktärsmissigt passar i det ursprungliga dalgångslandskapet, samt att växterna kan bilda bryn som fungerar både estetiskt och för djurlivet.

Bild på en typisk brynvegetation som den förekommer i övergången mellan skog och öppen mark. Bild: Ur Gustavsson et. al. 1994.

Fasad på kulturbyggnad på Färentunavägen. Bild: Google maps, 2013

Villorna norr om planområdet ligger lite högre belägna, vilket bidrar till att den skyddande vegetationen gör mest nytta om den hamnar så nära den nya fastighetsgränsen som möjligt. Hur detta kan gestaltas är beroende av om den nya verksamhetens tomtmark måste ha stora ytor asfalt bakom fasaden, eller om det går att plantera nära byggnaden.

För att den döljande vegetationen ska ha ett så stort estetiskt värde som möjligt bör den planteras i brynform (se bild sid. 25) där högre löv- och barrträd planteras nära byggnaden för att dölja och ta ner dess höjd, och vegetation gradvis

trappas ner i höjd för att möta ängsmarken. Detta ger ett djup i planteringen, och döljer även bebyggelsen mer effektivt.

Även i den glesvuxna skogen längs cykelvägen kan man nyplantera för att ytterligare dölja handelsverksamheten sett från cykelvägen och västerut längs Älvsvägen. Denna åtgärd kan dock inte jämföras med att bevara de uppvuxna träden. För att få samma höjd på nyplanterad vegetation får man räkna med att vänta i cirka trettio år.

En viktig aspekt är vegetationens årstidsväxling. Under årets lövlösa månader kommer

Artrikedom med vegetation i olika höjd. Bild: Sven A Hermelin AB, 2013

Äppelträd som bör sparas i områdets sydvästra hörn. Bild: Sven A Hermelin AB, 2013

bebyggelsen framträda tydligare. Genom att variera vegetationen runt bebyggelsen med barrträd som en eller gran där det finns utrymme, täta buskar samt träd som har en hög grentäthet som till exempel björk, kan byggnaderna skyddas från insyn även under vinterhalvåret.

Dagens skogsbestånd har en hög artrikedom, med både kulturväxter och inhemska arter varav ett flertal olika halvstora träd och buskträd som rysslönn, hagtorn, kornell och körsbärspplommon. Dessa arter är lämpliga att även i fortsättningen låta växa på platsen i de mellanbrynszoner som är viktiga miljöer som skydd- och häckningsplatser för fåglar. Körsbärspplommon och kornell är utmärkta brynväxter då de får gott om bär som är omtyckta av fåglarna.

Upplevelsen av dalgången

Dalgången är ett viktigt historiskt element i landskapet som har en mycket smal midja vid planområdet. Genom gestaltning av det stråk som lämnas bakom den nya bebyggelsen kan man öka förståelsen för landskapets sammanhang.

Diket bör dras bakom byggnaderna, och i samband med detta även gestaltas i ett naturligt ålopp för att höja det rekreativa värdet.

Man bör undvika att kulvertera vattnet, för att få en naturlig fördröjning av dagvatten, och för de fördelar ett öppet vatten har för den biologiska mångfalden.

Byggnaderna

Faluröda byggnader med vita detaljer blir snabbt avlästa och sorterade som hemmahörande i landskapet. Intrycket av byggnadernas långa fasader kan varieras med tvärgående mönster i fasaden. Att "lyfta" fasaden från marken med en sockel, som på bilden en grund av natursten, är ett ytterligare sätt man kan mildra intrycket av den stora byggnaden i landskapsbilden. (Se bild på föregående sida.)

Övriga rekommendationer

Med allmänna passager genom planområdet mot naturområdet bakom kan barriäreffekten minskas.

Parkeringsytor kan planteras med fruktträd. Detta är en lösning som både kan anknyta till tidigare verksamheter, och östra Ekerös kulturlandskap. Genom att träden inte skymmer skyltar och fasader överensstämmer det även med handelsverksamhetens gestaltningsidéer.

Referenser

Ekerö översiktsplan 2005

Ekerö kommun. Planbesked för del av Träkvista
1:7 och 3:213, tjänsteutlåtande 2012-02-08

Landskapslaget. 2008: Kulturmiljöanalys av
Tätortsbandet i Ekerö kommun, Ekerö kommun
2008

Sundström, Rapport 2008:16

Bildkällor

Historiska kartor, lantmäteriet

Google maps

Gustavsson, Roland & Ingelög, Torleif (1994).
Det nya landskapet: kunskaper och idéer
om naturvård, skogsodling och planering i
kulturbygd. 1. uppl. Jönköping: Skogsstyr.

Eniro.se

Fornsök, RAÄ

Hembygdsföreningen Ekerö-Munsö, Birgitta
Berglunds arkiv

SGU

Bilaga 1: Panoramabild

